

K2 Színház: Züfec

Előszó

A Züfec nem dajkamese. Olvasása gondolatokat okozhat.

A Züfec a huszonévest akarja. Porondra viszi az ifjút, a bohót, a vakmerőt. A pályakezdőt, akár. Kineveti és felelősségre vonja. De megmutatja az erejét is.

A Züfec érted haragszik, nem ellened. A Züfec a Holden Caulfieldodat akarja. A továbbélőt. Aki még nem tagadja le, ha valakit gennyeknek lát.

De közben világosan rámutat, hogyan irtják mifelénk a Holdent, az ellenállást, az önálló gondolatot. Vagy hogyan rontják meg, darálják be, fordítják félre, teszik tönkre. A többi „fiatal” helyét pedig a homokozóban jelölik ki, játékrakéták között. Örüljél, ha a nevedre jól emlékeznek, Maki.

A Züfec a mindenkori Makszudovról szól, aki még hisz a tehetségben, a jó modorban, és nem a játszmák érdeklik. A rendszernek is nekimegy. És elvész benne, mint Agent Cooper az álmaiban. Vagy éppen ott ébred (öntudatra). De a vörös függönyök mögött csak újabb vörös függönyök lesznek. Harmincon innen, illúziókon túl.

A Züfec pontos. Pengeéles. Felmutatja az apák vétkeit és bedarálódását. Az alvadt struktúrát. A generációs dühö(ke)t. Ami ott lappang az utolsó utáni felespohárban, a remegő kezekben, ott feszül a betanult, illedelmes körmondatokban. Aztán a megtöretést. Az okos érvekkel és praktikummal álcázott térdeltetést. Ennek elviselhetetlen könnyűségét. Ahogy a tegnap mesterei mára korrupttá válnak. És szánalmassá.

A Züfec a generációm manifesztója. A kései nyolcvanasoké, a korai kilencveneseké. Akiket ijesztően hosszú ideig ijesztően fiatalnak tartottak. (Fej felett az üvegplafon, karámon a felirat: csicskák.) Akikkel mindent megtettek, hogy a betanított narratívát vigyék tovább. (Mert a rendszeren túli kategóriákban gondolkodó: minimum gyanús. De inkább áruló.) És akik ennek ellenére, vagy épp ezért: szeretnek (rá)kérdetni. Akik néha átlátnak a síkokon, egészen a cinizmuson túli szférákig. És talán még szabadon álmodnak. Egy ideig.

Mert a Züfec elhitei, hogy lesz lehetőség egy utolsó nagy csatára Mordor ellen. A nem múltó rosszakarat ellen.

Aztán persze kifigurázza ezt is. Lazán: mintha nem is fájna.

„Csodálatos ez a groteszk világ, amit megteremtész. Aki érti, érti, aki nem, nem. Áthallások. Gogoli gúny, csehovi csöndek, bulgakovi báj. És mégis van benne valami tántoríthatatlan egyéniség, valami szikáran makszudovi, amilyen te vagy, elvtárs, amilyet csak te tudsz.

Tehát eleve az, hogy dramaturgiailag logikátlan. Elképesztő ez a bátorság. Igenis van posztshakespeare-i progresszivitás. Sehol egy felépített párbeszéd, sehol egy klasszikus fordulat, konfliktus.” – biztatják a fiatal író.

A Züfec metafikciós térhálózata bonyolult labirintus. Okosan vezet. *Theatrum mundi* és rések a dramatikus univerzum egységén: szöveg és játék efelé néz. Közben különféle textusok, médiumok, műfajok és idők között bolyong, szabadon és szórakoztatóan. Játszott idő és játékidő egymást kicselező tükörképeit vizslatja.

A Züfec felmutatja a kreatív szövegerőt és a humort. A fehér hollókat.

És utat mutat. Más utat. A színháznak, a színházzal való gondolkodásnak. Közben persze látni kell: a Züfecnek vannak felmenői a magyar színházban. De szórapáinak árnyéka azért mégsem takarja ki nagy, pimasz fejét.

Mert a Züfec sokat tud a hatásiszonyról. Többek között. És most Lynch és Stoppard törvénytelen álmaként a Keleti Blokkból integet.

Nincs ezüstkanál a szájban, csak friss kódok, névjegyletétel.

És kikiáltás: a k2 Színházat nézni is, olvasni is érdemes. Kell.

Deres Kornélia

SZEREPLŐK

Szergej Leontyevics Makszudov, írójelölt - Domokos Zsolt

Ivan Vasziljevics, színházigazgató - Rózsa Krisztián

Pjotr Bombardov, színművész - Viktor Balázs

Foma Sztrizs, színházi rendező - Borsányi Dániel

Ljudmilla Szilvesztrova, színművésznő - Piti Emőke

Rudolfi, színházi ember - Horváth Szabolcs

Valamint: Gavriila Sztjepanovics, Filip Filippovics, Nasztaszja Ivanovna, Jermolaj Ivanovics, Romanusz, Shakespeare, Moliére, Csehov, Geraszim Nyikolajevics, Ippolit Pavlovics, Likoszpasztov, Izmail Alexandrovics, Agapjanov, Avgusztia Menazsraki, Polikszena Vasziljevna, Arisztarh Platonovics Szelleme, Makszudov macskája (?), egy színházi takarítónő, színházi technikusok, moszkvai civilek és Igor, a pék

Látvány: Jeli Luca m.v.

Dramaturg: Kautzky-Dallos Máté

Technika: KICSI ®

Rendezőasszisztens: Erdélyi Adrienn

Rendező: Fábián Péter és Benkó Bence

BEMUTATÓ:

2014. október 24-25., Szkéné Színház

I. jelenet – ÁLOM

SHAKESPEARE

Lenni vagy nem lenni, ez itt a nagy kérdés
Hogy lesz-e majd valaki, aki sokat élt és

Művelt, mint a Prospero, és nagy drámákat írt
Ide figyelj, kishaver, te olvastad a Leart?
CSEHOV Új formák kellene, de ha az új az ennyi
Olvasd el a Sirályom és ne is legyen semmi
Illetve mi itt leszünk, s erre rátérhetünk újra
Úgy kétszáz vagy háromszáz vagy ezer év múlva
MOLIÉRE Beképzeltőbb beteg vagy, mint a Nicolá Argan
Mondom ezt a drámádra az első oldalt látván
Nekem is van rengeteg és mindet várja porond
De te írdál olyan szart, mint a Mizantrópban Oronte
SHAKESPEARE Itt van velünk Moliére, na mutasd a kezed!
MOLIÉRE Jó! Itt van velünk Csehov, jegyed moszkvába veszed!
CSEHOV Itt vanwilliam Shakespeare! Willi, te tudod?
SHAKESPEARE Mit-mit?
EGYÜTT Hogy who the fuck is Makszudov?
Ahelyett, hogy írnál, vonulj kolostorba
Vagy fogjál meg egy pisztolyt, tudod, mint az Ivanovba'
Ahelyett, hogy sírnál, fogjál meg egy dámát
Tedd le a tollat és ne csináld a drámát!
Ahelyett, hogy írnál, vonulj kolostorba
Vagy fogjál meg egy pisztolyt, tudod, mint az Ivanovba'
Ahelyett, hogy sírnál, fogjál meg egy drámát,
Olvass bele, elemezd és ti-ti-ti-ti-tá-tá!
SHAKESPEARE Iszonyatosan ciki vagy, Makszudov!
CSEHOV Igazából egyáltalán nem is vagy jó drámaíró.
MOLIÉRE A stílusod egy hajítófát sem ér, kisapám!
EGYÜTT Ahelyett, hogy írnál, vonulj kolostorba,
Vagy fogjál meg egy pisztolyt, tudod, mint az Ivanovba'
Ahelyett, hogy sírnál, fogjál meg egy dámát,
Tedd le a tollat és ne csináld a drámát!
Ahelyett, hogy írnál, vonulj kolostorba,
Vagy fogjál meg egy pisztolyt, tudod, mint az Ivanovba'

Ahelyett, hogy sírnál, fogjál meg egy drámát,
Olvass bele, elemezd és ti-ti-ti-ti-tá-tá!

II. jelenet - ROBINZONÁD

LIKOSZPASZTOV   Makszudov elvtárs! Hahó!! Makszudov elvtárs!! *(Csehovék közben kimennek)* Na, jó reggelt! Hogy mondjam neked? Bebarangoltam a drámairodalom lankáit.

MAKSZUDOV   Bocsánat, elnézést...

LIKOSZPASZTOV   Én elnézek.

MAKSZUDOV   Vége?

LIKOSZPASZTOV   Figyelj, vége.

Csend.

MAKSZUDOV   És?

LIKOSZPASZTOV   Igen?

MAKSZUDOV   Mik az első benyomásaid?

LIKOSZPASZTOV   Mutattad már valakinek, vagy engem ért a megtiszteltetés, hogy elsőként merülhettem el a... a... mi ez... az *Egy fecske nem, avagy egy bolond százat* című... hogy mondjam neked... opuszban?

MAKSZUDOV   Már próbálkoztam kiadóknál.

LIKOSZPASZTOV   Aha, aha, aha. És?

MAKSZUDOV   Hát...

LIKOSZPASZTOV   Akkor jövőhéten már a könyvesboltok kirakatában csodálhatom meg az *Egy fecske nem, avagy egy bolond százat* című hőskölteményt?

MAKSZUDOV   Drámát.

LIKOSZPASZTOV   Drámát, bocsánat.

MAKSZUDOV   Még nem írtak vissza.

LIKOSZPASZTOV   Igen? És mióta nem válaszolnak? Csak mert nekem két napon belül szoktak, hogyha írok valamit. Mondjuk én nem ilyen komplett, öt felvonásos, hogy mondjam neked... robinzonádokkal bombázom őket , csupán bohó pamfletekkel, mókás karcolatokkal, együgyű

tárcákkal. Én nem merek ekkora fába vágni. Kicsi a fejszém. Ha érted, mire gondolok.

MAKSZUDOV Tavalý nyáron írtam nekik.

LIKOSZPASZTOV Aha. Aha.

Csend.

Gondolom most mondanom kéne neked valamit a társadalmi vígjátékról.

Csend.

MAKSZUDOV Ha gondolod... Én nagyon szívesen...

LIKOSZPASZTOV Na, figyelj... Én még ilyet nem basztam. Hogy mondjam neked... *Az egy fecske nem, avagy egy bolond százat* egy színház – és drámatörténeti... mű. Csodálatos ez a groteszk világ, amit megteremtész. Aki érti érti, aki nem, nem. Áthallások. Gogoli gúny, csehovi csöndek, bulgakovi báj. És mégis van benne valami tántoríthatatlan egyéniség, valami szikáran makszudovi, amilyen te vagy, elvtárs, amelyet csak te tudsz. Tehát eleve az, hogy dramaturgiailag logikátlan. Elképesztő ez a bátorság. Igenis van posztshakespeare-i progresszivitás. Sehol egy felépített párbeszéd, sehol egy klasszikus fordulat, konfliktus. A drámatörténeti hagyományokba való beágyazódás legkisebb egészségtelen jelét sem észleltem. Ez semmihez sem hasonlítható. Ez csak úgy... van. Most egy példa. Az elején a dal, amit az a három fazon énekel. És nem értem, hogy miért van ott. Hogy ezt most álmodja? Vagy egy pimaszul öncélú pofátlanság az egész? És ahogy megfested ezt a tehetségtelen, dilettáns, drámafáradó piócat, aki fáradhatatlanul szívja Thália vérét és aki már az első jelenettől fogva mérhetetlenül felidegesít azzal, hogy mint... hogy mondjam neked... vadász vadászik mások véleményére... Hát, az valami zseniális. Ugyanakkor a főszereplő barátja valahogy egy roppant szimpatikus, megkapó karakter. Sajnáltam, hogy nincs több jelenete. Az első jelenetben a monológja... Magával ragadó ez az intellektus, azok a körmönfont körmondatok, azok a friss felsorolások, ahogy így mondja, mondja, mondja... És milyen sokszor mondja, hogy mondja. Frenetikus. És még reflektál is magára. Jajj, de mennyit beszélek. Egy szónak is száz a vége: fiatalos, frappáns, fasza.

MAKSZUDOV Tényleg?

LIKOSZPASZTOV Nem. Egyáltalán nem. Nézd, Makszudov elvtárs... Ezt úgy mondom neked, mint művész a... Makszudovnak. Még fiatal vagy. Nem késő váltani. Jó, hogy ezt is kipróbáltad, maradjon ez egy szép emlék

neked... De könyörögve kérlek, hogy ezt ne mutasd meg másnak, mert vállalhatatlanul rossz. A te érdekedben. Hogy mondjam neked... Nem kell mindenkinek színházaznia. Keserű a művészek kenyere... Arról nem is beszélve, hogy a cenzúrán se menne át. Még le se jött a tojáshej a seggedről és te az első drámádban már direkten kritizálsz egy olyan rendszert, amelyről fogalmad sincs.

MAKSZUDOV De Likoszpasztov...

LIKOSZPASZTOV De nincs de Likoszpasztov. Mentél már be művészbejárón? Kávészta te már színházi büfében? Koccintottál már premier után? Egyáltalán kaptál te már valaha szakmai jegyet?

MAKSZUDOV Nem, de...

LIKOSZPASZTOV Nem. Nincsenek nemek. Itt és most? Egy az egyben? Nem kritizálhatod arcon Moszkva legnagyobb színházát. Négyszáz oldalon keresztül. Helyezted volna más korba legalább. Egyáltalán hogy jössz te ahhoz, hogy kritizálj? Olyan civil vagy, hogy öröm rád nézni. Menj és éld a civilek gondtalan életét. Legyél... hogy mondjam neked? Pék. Az is kell. Mit tudom én... méhész. Na, de elkések az évadnyitó bankettől. De nincs harag?

MAKSZUDOV De én nem kritizáltam a színházat. Ha jól emlékszem. Vagy nem tudom, hogy hol vagyok félreérthető. Ez a dráma a mindenem. Amikor tavaly előtt nyáron megírtam, két és fél hónapig ki sem mozdultam itthonról. Alig találkoztam emberekkel. Lehet, hogy az a baj, hogy túlságosan belefeledkeztem az írásba és nem tartottam szem előtt azt, hogy ezt valaki egyszer majd elolvassa. Biztosan ezért vagyok félreérthető. Direktén kritizáltam volna? Nem értem. Likoszpasztov, köszönöm, hogy te, mint színházértő ember elfogadtad a meghívásom, hogy végigrágtad magad az egészen és hogy ilyen őszintén elmondtad a véleményed, csak még arra az egyre hadd kérjelek meg, hogy segíts. Mit javítsak át? Nekem nincs semmi másom, csak ez a szöveg.

LIKOSZPASZTOV Van benned valami tündérien antipatikus, tudod-e? Ezt elhiheted nekem. De én mégis kedvellek. Szívembe zártalak. Szép estét!

III. Jelenet - NYÁRI ESŐ

MAKSZUDOV *(Makszudov egyedül marad, kezében a drámájával. Előveszi a revolverét, lassan a darabja végére lapoz, felolvass.)* "Elvégre egy fecske nem csinál nyarat. Egy bolond meg százat. A revolver csövét remegő kézzel halántékához illeszti. Abban a pillanatban letről hangok hallatszanak, zenekar szólal meg recsegve, és a gramofonban egy tenorhang azt énekl: „De visszaadja-e nékem az ég?” A zene fokozatosan elhalkul, Mihail felhúzza a ravaszt. Eltöpreng, hogy megvárja-e Mephisto belépőjét. Nyári eső, mosd el Szovjetúniót. Főbelövi magát. Lassan lemegy a fény. Fügöny."

Makszudov fejéhez emeli a revolver. Felcsendül a lövés előtt Hector Berlioz Faustja. Érthetetlen. Rudolfi felbukkan.

RUDOLFI   Ön kortárs?
MAKSZUDOV   Ki maga?
RUDOLFI   Én vagyok én, te vagy te. Ki a hülye? Én vagy te?
MAKSZUDOV   Mi?
RUDOLFI   Zsír. Rudolfi. Ilja Ivanovics Rudolfi.
MAKSZUDOV   Szergej Leontyevics...
RUDOLFI   Makszudov. A kortárs. *(megöleli)*
MAKSZUDOV   Legyen szíves menjen innen!
RUDOLFI   *(szigorúan)* Színdarabot írt?
MAKSZUDOV   Honnét tudja?
RUDOLFI   Likoszpasztov mondta.
MAKSZUDOV   Mikor?
RUDOLFI   Kettőt és könnyebbet.
MAKSZUDOV   Mit akar tőlem?
RUDOLFI   Mit? Mit? Mit? Szalámit. Komolyan mondom... Hol van?
MAKSZUDOV   Mi?
RUDOLFI   Nem mi. A dráma. Mutassa!
MAKSZUDOV   Semmi áron.
RUDOLFI   Most erről eszembe jutott egy vicc. Mondjam? *(bemutatkozik)* Áron.
MAKSZUDOV   Maga elmebeteg.
RUDOLFI   Mutassa! Csak megszagolom. *(komolyra vált)* Csak meg akarok bizonyosodni róla, hogy valóban létezik.

Makszudov odaadja neki. Rudolfi belelapoz.

RUDOLFI   Ez nagyon jó...de jó...kerülik az inetrakciót...

MAKSZUDOV   Nézze, kézzel van írva, és nekem gyalázatos írásom van...
RUDOLFI   Én a legrosszabb kézírást is úgy olvasom, mint a nyomtatást. Ez a hivatásommal jár.
MAKSZUDOV   Ki maga?

RUDOLFI Nem tudom, hogy ki vagyok... Reggelente, amikor belenézek a tükörbe, mintha mindig más arc nézne vissza rám. Olyankor felteszem magamnak a kérdést: hol vagy, Ilja? Úgy érzem, mintha színész lennék, aki a színpadon játszik és az egész élete egy előadás. *(olvasgat)* És tudja, mi a legszörnyűbb?

Csend.

MAKSZUDOV Mi?

RUDOLFI Tessék?

MAKSZUDOV *(már egy kissé türelmetlen)* És mit mondott Likoszpasztov a darabomról?

RUDOLFI *(ridegen)* Azt, hogy hajítófát sem ér. *(miután befejezi az olvasást)* Hüüm. Most hüümmögtem. Mi az a hajítófa?

MAKSZUDOV Nem tudom.

RUDOLFI Tolsztojt imitálja.

MAKSZUDOV *(dühösen)* Melyik Tolsztojt? Mert sokan voltak... Melyiket utánzom: Alekszej Konsztantyinovicsot, az ismert költőt, vagy Pjotr Andrejevicsot, aki külföldön elfogta Alekjesz cárevicsot, Ivan Ivanovics Tolsztojt, a numizmatikust, vagy Lev Tolsztojt?

RUDOLFI Hol tanult?

MAKSZUDOV Egyházközségi elemit jártam.

RUDOLFI Ú-úgy! *(ajkán halovány mosoly)* Hányszor borotválkozik egy héten?

MAKSZUDOV Hétszer.

RUDOLFI Bocsássa meg indiszkréciómat, de hogy éri el, hogy ilyen egyenes a választéka?

MAKSZUDOV Briolinnal kenem a hajamat. De ha szabad kérdezniem, miért érdeklí mindez?

RUDOLFI Csak úgy, semmi különös. elemi iskolát járt, hetente hétszer borotválkozik, és briolinnal keni a haját. Magát nehéz kiismerni...*(hangot vált)* Nos: három szót törölni kell, mégpedig az első, a hetvenegyedik és a háromezázadik lapon. Aztán, lesz szíves elmenni a Független Színházba, ott keresse Foma Sztrizst. Feltörekvő rendező. Egy jó tanács: cs-cs!

MAKSZUDOV Inkább maradok, köszönöm!

RUDOLFI *(ügyet sem vet Makszudovra)* De, de, de, de, de, de; el kell mennie a Független Színházba.

MAKSZUDOV És mit fogok ott csinálni?

RUDOLFI Nyugodtan fog ülni a székén, és mindenre, amit mondanak, udvarias mosollyal fog válaszolni.

MAKSZUDOV De...

Rudolfi átad egy levelet Makszudovnak.

RUDOLFI Mindig is szeretkezni akartam egy kortárs szerzővel.

MAKSZUDOV Micsoda?

RUDOLFI Sokatmondóan néz Makszudovra és elmegy.

Makszudov beleolvas a levélbe.

IV. jelenet – KURVAJÓ, BAZDMEG

A független színház stúdiójában.

SZTRIZS Kurvajó, hogy itt van! Eljött, eljött, maga az! Éljen, éljen!

MAKSZUDOV Jó estét!

SZTRIZS Elolvastam a darabját. Nagyon mélyen van, nagyon mélyen van. Erős a fény? Lehúzzam? Nagyon jól ír, bazdmeg. Foglajon helyet! Kurvajó!

MAKSZUDOV Nem tudom, jó helyen járok?

SZTRIZS Kurvajó helyen jár, bazdmeg! Idetalált? Kurvajó. Portás? Nem volt baj?

MAKSZUDOV Kaptam egy levelet, hogy jöjjenek be a színházba.

SZTRIZS *(bemutatkozik)* Foma Sztrizs, kurvajó, én írtam.

MAKSZUDOV Szergej Leontyevics...

SZTRIZS Makszudov, kurvajó. Zavarja, ha tegezem, bazdmeg?

MAKSZUDOV Hát, végülis...

SZTRIZS De, ha zavar, akkor maga. Akkor maga. Akkor nincs te.

MAKSZUDOV Nem zavar.

SZTRIZS Akkor jó így? Mert visszaváltok.

MAKSZUDOV Nem kell, jó így.

SZTRIZS Biztos? Biztos?

MAKSZUDOV Biztos.

SZTRIZS Kurvajó.
MAKSZUDOV Bocsánat, ha nem sérti meg a kérdés...
SZTRIZS Sérti? Akkor most maga? Akkor nem tegezlek. Magát. Bazdmeg.
MAKSZUDOV Bocsánat.
SZTRIZS Semmi baj. Működik neked itt?
MAKSZUDOV Micsoda?
SZTRIZS Jó tér, bazdmeg?
MAKSZUDOV Mi jó tér?
SZTRIZS Kurvajó, kurvajó. Itt lesz. A Fecske. Kettőötven simán befér. Itt, a stúdióba kell, stúdióba, téged nem bír el a nagyszínpad.
MAKSZUDOV Mármint az én darabom? Itt?
SZTRIZS Miért? Ez egy közvetlen tér, bevon. Itt nincs hazugság, bazdmeg. Itt nincs. Kapcsoljak munkát? Megnézed?
MAKSZUDOV Bocsánat, milyen munka?
SZTRIZS Munkafény, bazdmeg. S lőn. Kurvajó.

Sztrizs munkafényt kapcsol, hirtelen minden világos lesz, a nézőteret is beleértve. Makszudov megnézi a teret. Belé szeret.

Ez nem az, ez tök más, ez nem az. Ez az előző, színházi regény, túl van írva, öncélú szar. *(mutatja a Züfec díszletét)* Ez nem az. Ez nincs itt. Ez se. Ez a Színházi regény díszlete. Nagyot buktam vele, beletörtem, kurvajó. Most temetjük, tűzre vele. Nagyon mellé ment, baszdmeg. Bulgakov. Túl van írva. Öncélú. Bedőlök neki. Nem kell, nem kell, fúj, fúj. Képzeld azt, hogy ez sincs itt. A fejedben üres tér legyen. De el tudod képzelni, mert kurva jól írsz.

MAKSZUDOV Itt fogják bemutatni a darabomat?
SZTRIZS Itt, Fecske száll, baszdmeg. Kurvajó.
MAKSZUDOV Honnan tudsz a darabomról?
SZTRIZS Ismered nem? Ilja, Ilja, Rudolfi. Magas. Vékony. Fura figura. Levél, ment hozzád. Az Új Drámák Elfogadásával Megbízott Munkatárs. Ő mutatta.
MAKSZUDOV Dehát tegnap látta először.
SZTRIZS Mondom, hogy fura. Másban van, folyamat, folyamat, bazdmeg, olvas. Kortársakat. Én is megzakkannék, bazdmeg. El volt

ragadtatva a darabodtól. Na, akkor az van, hogy ilyen fordított, és akkor itt állnak a tökfejek.

MAKSZUDOV

Állnak a nézők?

SZTRIZS

Igen, miért? A fecske forradalom, ülve nem lehet lázadni. A néző öreg, alszik. Ne nálam aludjon baszdmeg! Kettőhűsz egy szünettel, végig lehet állni..nem vagyunk cukorból.

MAKSZUDOV

Bocsánat, biztos, hogy az én darabomról van szó?

SZTRIZS

Egy fecske nem, avagy egy bolond százat. Akkor mondjak mindig teljes címet? Vagy neked hogy jobb? Vagy most tiszteletlen voltam? Kurvajó.

MAKSZUDOV

Mert az én darabomban nincs forradalom. Vagy van?

SZTRIZS

Csak az van. Négyszáz oldal forradalom. Olvasom, fölgyullad, kurvajó. A főszereplő, Mihail, bazdmeg, el van nyomva. El van nyomva. Kurvajól írsz, bazdmeg, értem, értem. Ott él, kis garzon. Nincs kiút, nincs kiút. Kialszik a villany. Sötét lesz. Sötét a fejekben. Sötét az országban. Értelek, kurvajó. És akkor mit csinál? Kimegy az utcára. Érted? Nincs börtön, utca van. Ki kell menni az utcára.

MAKSZUDOV

De ő csak elmegy boltba, villanykörtét venni.

SZTRIZS

Olvastam, ezt mondom. Megy a fényért, bazdmeg. Fényhozó. Lucifer. Ő is lázad, értem, bazdmeg. Kurvajó. Biblia. Párhuzam.

MAKSZUDOV

Ha nagyon akarom, igen.

SZTRIZS

Nincs mese, meg kell rendezni! Csak még az öreget, bazdmeg, meg kell nyerni. Elvégre a kapanyél is elsül.

MAKSZUDOV

Ne haragudj, de milyen „öreget”?

SZTRIZS

Öreg. Kész van. Fabot. Topog. Igazgat. Igazgató.

MAKSZUDOV

Nem ismerem. Én csak most költöztem Moszkvába és még nem voltam színházban.

SZTRIZS

(csak bólogat) Ó, a természet romlatlan gyermeke! (Suttogva) A nevét csak ismered. A Független Színház igazgatója. Három-kettő-egy... nem? Bazdmeg. Kurvajó. Iván Vasziljevics! Iván Vasziljevics! Semmi? Sirály? Nem? Bazdmeg. Mit mondjak? Kétszáz éve rendez. Díjak. Kritika. Nem? Semmi? Nem semmi. Jóban leszünk. Kurvajó.

MAKSZUDOV

Ivan Vasziljevics. Az öreg... Elnézést, úgy látszik, műveletlen vagyok, de nem ismerem.

SZTRIZS

Addig jó, bazdmeg. Na mindegy, majd megismered. A fiataloknak tetszeni fog a darab; mi kell ennél több? És ha az öreget sikerül meggyőzni... Kávét? Vége. Kikapuk. Kurvajó. Kikaparjuk a gesztenyét.

MAKSZUDOV

Nagyon szeretném megköszönni, hogy rám gondoltál.

SZTRIZS Tessék? Bazdmeg. Kurvajó. Kurvajól írsz. Na, ezt neked hoztam. Szakmai jegy. Lássál tőlem valamit. Simán beférsz. Félházzal megy. Bulgakov. Botrány. Nem sikerült. Nézd meg. Kurvajó.

MAKSZUDOV Köszönöm.

SZTRIZS Bazdmeg. Kurvajó. A lényeg. Gavriła. Sztjepanovics. Holnap bejössz a színházba. Kurvajó. Megkeresed Sztjepanovicsot. Aláírod a szerződést.

MAKSZUDOV A szerződést?

SZTRIZS A szerződést. És akkor miénk a Fecske. Kurvajó?

MAKSZUDOV Igen.

SZTRIZS Na, most sírsz, vagy mi van?? Kurvajó. Aláírod. Ne beszélj. Írj. Alá. Szignó. Na. Isten hozott, bazdmeg.

V. jelenet - SZÍNHÁZI REVÜ (R: Foma Sztrizs)

Zenés, táncos betét, Sztrizs „darabjából”.

„Hé, drámaíró fiú, elindult az életed.

A színház lesz a végzeted, ez eldőlt.

Lépj be! nagyon vártunk terád.

Tudd meg, hogy az egész világ,

Színház, színház, színház.“

VI. Jelenet – ARCKÉPCSARNOK

BOMBARDOV Á, Szergej Leontyevics Makszudov! Hogy s mint?

MAKSZUDOV Ismerjük egymást?

BOMBARDOV Ez színház. Itt mindenki ismer mindenkit. Pjotr Bombardov. A *(idézőjelet mutat)* “Független” Színház színésze vagyok. Foma áradozott a darabodról.

MAKSZUDOV Á, tényleg! Láttalak a Színházi regényben! Gratulálok! Ügyes vagy!

BOMBARDOV Ezt soha senkinek ne mondd! És?

MAKSZUDOV És?

BOMBARDOV Darab?
MAKSZUDOV Darab..darab..igen..Azt éreztem, hogy ez most nagyon rólunk szól.
BOMBARDOV Foma szeret aktualizálni.
MAKSZUDOV Csak egy nagyon picit hosszú volt. De ez az én perszonál véleményem, szóval ez egyáltalán nem von le a darab értékéből.
BOMBARDOV Hát igen. Bulgakovnak kicsit megszaladt a tolla. Meg hát eleve regényből drámát írni...
MAKSZUDOV Meg tudom érteni. Én is a regényemből írtam a Fecskét.
BOMBARDOV Óó...Hát figyelj, én azt mondom, mindig a dramaturg tehet mindenről. Mi nyomjuk ezerrel.

Csend.

BOMBARDOV Aha. És? Mi járatban?
MAKSZUDOV Gavrila Sztjepanovicsra várok.
BOMBARDOV Ja, szerződés? Hajjajj... És ez a *Fecske a nyárban*... Vagy mi...
MAKSZUDOV *Egy fecske nem...*
BOMBARDOV *Egy fecske nem?, vagy egy fecske nem, avagy? Szóval, ez az első darabod?*
MAKSZUDOV Igen.
BOMBARDOV De jó. Gratulálok! Rögtön az első darabod Moszkva legnagyobb színházában lesz bemutatva. Ez csodálatos. Ez nagyon jó.
MAKSZUDOV Hát, igen. Én lepődtem meg a legjobban. Már egy éve próbálom megjelentetni, de eddig a kiadók válasza sem méltattak. Azért is jöttem Moszkvába, hogy itt hátha könnyebb lesz.
BOMBARDOV Ó, itt az élet habostorta!
MAKSZUDOV Nem, hát azért biztos nem...
BOMBARDOV De. Na, ez egy elég unalmas beszélgetés. Még jó, hogy nem egy színdarabban vagyunk. Na, nem akarsz megnézni az arcképgalériánkat az előcsarnokban? Itt van mindenki, aki számít.
MAKSZUDOV Köszönöm, de... megvárom Gavrila Sztjepanovics
BOMBARDOV Na, gyere!
MAKSZUDOV De..
BOMBARDOV Időd, mint a tenger.
MAKSZUDOV Köszönöm.

Zene, mikrofon, fények.

BOMBARDOV

Engedd meg, hogy bemutassam Thália Papjait! A világot jelentő deszkákat! Akik nélkül nem lenne színház az egész világ. Ezeket a teátrumi mamutokat, Epidaurosز bölényeit. Színházunk példaképeit, akik az ősrobbanás óta Atlaszként tartják görnyedt vállaikon az intézményesült színház kőglóbuszát és megingathatatlan odaadással húzzák maguk után a progresszivitás theszpizsi kordéját! *(dobpergés)* Dobpergés. Ki mással is kezdhethetnénk, mint színházunk EGYIK igazgatójával. A realizmus rakétája, a mélylélektan mélybúvárja: Ivan "negyven éve igazgatom a színházat" Vasziljevics! *(dobpergés)* Nyomban a sarkában a művészeti vezetők művészeti vezetője, az instrukciók Sztálinja: Arisztarh "soha nem vagyok itt, amikor szükség lenne rám, de mindig mindenkinél mindent jobban tudok" Platonovics! A második sorban színházunk alapító színészei foglalnak helyet. A tizenkilencedik század rettenthetetlen időutazói ők. Akik már azokat a szerepeket is eljátszották, amiket nem. *(dobpergés)* Ippolit "csak még egy kis uncsit" Pavlovics, *(dobpergés)* Geraszim "köszönj előre vagy megsértődöm" Nyikolajevics és végül, utolsó sorban *(dobpergés)* Nasztaszja "szottyadt a picsám, de még mindig rúzsosom magam" Ivanovna! És hogyan is maradhatnának ki megkerülhetetlen csillagaink a drámairodalom egén? Ők is itt vannak velünk. Szellemük dohos illata frissíti színházunk színházi levegőjét. */közben az elhangzó példaképek képei repkednek a levegőben/* Például: William Shakespeare, Anton Pavlovics Csehov, Jean-Baptiste Molière, Bessenyei György, Aiszkhülosz, Szophoklész, Lope de Vega, a Friedrich Schiller, Gotthold Ephraim Lessing, Plautusz, Nyikolaj Vasziljevics Gogol, Makszim Gorkij, Pedro Calderón de la Barca, Johann Wolfgang von Goethe, Euripidész, Lev Tolsztoj, Pierre Corneille, Jean Racine, Carlo Goldoni, Georg Büchner, Gerhart Hauptmann, Frank Wedekind, hogy tovább ne menjek Denis Diderot, Hugo von Hoffmanstahl, Victor Hugo és még sorolhatnám. Köszönjük meg nekik mi, satnya kis kortársak, hogy meghúzódhatunk az ő enyhet adó árnyékukban! Köszönjük.

Fény vissza.

Csak vicceltem. Korszakalkotó zsenikről van szó. Én például mindent tőlük tanultam. Nélkülük nem lennék most senki. Csak szeretek tréfálni.

Bejön Kátya, a takarítónő, aki közben összesöpri a képeket.

BOMBARDOV

Csókolom Kátya néni.

KÁTYA

Szervusztok, művészek....

MAKSZUDOV

Te, és ez hogy van, hogy két igazgató van egyszerre?

- BOMBARDOV Ez nálunk így van. Van Ivan Vasziljevics, akinek az irodája a negyediken van és soha senkit nem fogad a magánorvosán kívül, illetve ott van még Arisztarh Platonovics, aki most éppen Indiában van. Másfél éve.
- MAKSZUDOV Melyikük igazgat?
- BOMBARDOV 1898. október 24. az Eltört Korsó premier bankettje. Törték a korsók, összevesztek, azóta a színház kettészakadt. Vannak a Vasziljevics pártiak és a Platonovics pártiak. Ez vicces és szomorú is egyben, de azért meg lehet szokni. Eljön majd az idő, amikor neked is választani kell.
- MAKSZUDOV De min tudtak összeveszni ennyire?
- BOMBARDOV Senki nem tudja. Azt mondják azon vesztek össze, hogy nem tudtak megállapodni, abban hogy mi kell a népnek: balliberális összekacsintás vagy nemzeti melldöngetés. Hogy érdemes-e meghajolni a szerzői szándék előtt és játszani, ahogy írva vagyon – elvégre mindenki pontosan tudja, mit gondolt Petőfi Sándor, amikor megírta a János vitézt - vagy jobb-e egy mereven ágaskodó rendezői fasszal seggbekúrni a darabot, hadd forogjon a sírjában. Hogy melyik a színházabb színház: a giccses remény-parádé a valóságtól távol, de a szívhez közel vagy a nagyonegyetértünkabbanhogyarendszerszarésezenfebuzzdulvaegy üttmaszturbálunkanézőtérenmertkurvanagyértelmiségiekvagyunk-színház. Hogy mire jön be több néző: ha hiperkorhú-ultraavitt-szuperérdektelen, de biztos; vagy ha megmondjuk a frankót, ha kő, ha nem, mert üvölni kell. Hogy melyik hozzáállás a bölcsebb: nem olvasok kritikát, mert annyira idegbeteg vagyok, hogy ha egyszer megmondják, hogy ez kicsit mellément, akkor felrúgok egy széket a POSZT-on, vagy az összes előadásomba teszek egy-két olyan rendezői gesztust, amitől a kritikusok elélveznek, cserébe minden évben hozzámvágnak négy-öt kritikudíjat. Hogy melyik színészképzés a hatékonyabb: a budapesti anekdotázós robotgyár vagy a kaposvári borgózös nihil. Hogy kifizetődő-e arra nevelni a jövő színházi embereit, hogy legyenek baloldaliak. Vagy jobb oldaliak. Vagy oldaliak. Vagy azon vesztek össze, hogy mi értelme ezeken veszekedni. Nem tudom. Vicceltem. Moszkvában vagyunk.
- MAKSZUDOV Értem. Nagyon tetszik ez az arcképcsarnok.
- BOMBARDOV Ugye?
- MAKSZUDOV És hol vannak a többiek?
- BOMBARDOV Kik? Kiket hiányolsz még?
- MAKSZUDOV Hát Fomát. Meg téged. Meg a többi fiatal.
- Nevetés hallatszik valahonnan. Makszudov nem érti.*
- BOMBARDOV Te dolgoztál már színházban?

MAKSZUDOV Csak azt mondtad, mindenki itt van, aki számít. És azt hittem, ti is számítottok.

Nevetés hallatszik valahonnan. Makszudov nem érti.

BOMBARDOV Mi is számítunk. Szerepekre. Viccelek. Hogy nézne az ki, hogy Ivan Vasziljevics, Moliére, Bombardov? Mit tettem én le az asztalra? A szöveggönyvet. Este. Viccelek.

MAKSZUDOV Akkor majd egyszer mi is fölkerülünk.

Nevetés hallatszik valahonnan. Makszudov nem érti.

Mi ez a hang?

BOMBARDOV Milyen hang?

MAKSZUDOV Te nem hallod?

BOMBARDOV Naiv éned kikacagják önnön visszhangjaid. *(döbönt csend)* Viccelek. Nem tudom. Csinálják a nézőteret. Basznak, szövegeznek. Fő a kávé. Na, most, hogy ilyen jól elbeszélgettünk, nekem rohannom kell próbálni. Vicceltem, megyek a büfébe. Majd gyere, Fomával ott várunk.

VII. - FÉLRE

Belép Rudolfi.

RUDOLFI Hopp, egy antré.

MAKSZUDOV Á, Rudolfi úr! Meg tudná nekem mondani, hol találom Gavrila...

RUDOLFI Milyen érzés kortárs szerzőnek lenni?

MAKSZUDOV Zavarba hoz...

RUDOLFI Szeretlek.

MAKSZUDOV Tessék?

RUDOLFI Késik.

MAKSZUDOV Kicsoda?

RUDOLFI Gavrila Sztjepanovics. Itt az irodája, nem?

MAKSZUDOV Köszönöm, akkor megvárom itt.

RUDOLFI Jó. Én megyek.

Mindketten állnak. Rudolfi Makszudovot nézi.

Még itt vagyok.

MAKSZUDOV *(ki a nézőknek)* Tényleg furcsa figura ez a Rudolphi? *(visszanéz Rudolfira)* Mondja, mit akar tőlem?

RUDOLFI *(nagyon megijed)* Ez mi volt?

MAKSZUDOV Mi mi volt?

RUDOLFI Az előbb.

MAKSZUDOV Semmi.

RUDOLFI Kihez beszélt?

MAKSZUDOV Gondolom magához.

RUDOLFI "Tényleg furcsa figura ez a Rudolphi." Ezt mondta. Miért beszélt a falhoz? Ez csak egy.....

RUDOLFI *(rámutat a "falra", váratlanul meglátja a nézőket)* Ne nézzen oda.

MAKSZUDOV Hova?

RUDOLFI Ezek minket néznek.

MAKSZUDOV Kik?

RUDOLFI Ne mozduljon. *(megint oda mer nézni)* Többen vannak.

MAKSZUDOV Tudok segíteni valamiben?

RUDOLFI Beszéljünk hangosan, hátha akkor elmennek. *(eljátssza)* Szóval Gavriila Sztjepanovics tíz perc múlva érkezik. Addig várakozzon itt! *(súgva)* Na, válaszoljon!

MAKSZUDOV Nyugodjon meg, nincs semmi baj!

RUDOLFI *(kiabál)* Nem hallom! *(súgva)* Könyörgöm!

MAKSZUDOV Csak annyit mondtam, hogy nyugodjon meg.

RUDOLFI *(nagyon zajong, ajtókat csapkod, ordibál)* Addig menjen, nézzen körül a színházban! Nagyon szép színház! *(kifakad a nézőkre)* Menjete már innen! Ne nézzél! Nincs itt semmi látnivaló!

MAKSZUDOV Atyaég...

RUDOLFI Hagyjon békén! Maga beszélt velük! Engem nem vernek át! *(elfut)*

Kjlukvin a portás mögé ér.

KJLUKVIN Quo Vadis?

MAKSZUDOV Tessék?

KJLUKVIN Quo vadis?

MAKSZUDOV ááá, Gavriila Sztjepanovics..

KJLUKVIN A halál árnyékának völgyében jársz...
 MAKSZUDOV Parancsol?
 KJLUKVIN Erre tessék!

VIII. jelenet - IGEN

GAVRILA Jó reggelt! Hát itt van a mi kis... *(csettintget, sokat, mert Makszudov nem érti, minek)*

BOMBARDOV Szergej Leontyevics Makszudov. A *Fecskék imádata*, avagy írója.

GAVRILA Igen. Gavrila Sztjepanovics. Gazdasági főosztályvezető.

MAKSZUDOV Makszudov. Örvendek.

GAVRILA Jajj, hát én meg nagyon. Na, megvárjuk, amíg a sült galamb megalszik a szánkban, vagy elintézzük azt a sok-sok csúnya papírmunkát? ááá Kjlukvin maga még itt?

KJLUKVIN Igen.

GAVRILA Igen..

KJLUKVIN Ja, bocsánat, megyek, megnézem, hogy kész van e arizsagörhöny.
Gavrila előveszi a szerződést. 1000 oldal.

GAVRILA Itt is van a kicsike. Csak azt nem tudom, aláírhatjuk-e, mielőtt megállapodtunk volna Iván Vasziljevicssel!

MAKSZUDOV Én nem tudom pontosan, hogy van ez *(Gavrila: Igen.)*... Nekem Sztrizs úr mondta, hogy ő már mindent elintézett *(Gavrila: Igen.)* és hogy nekem már csak a kész szerződést *(Gavrila: Igen.)* kell aláírnom.

GAVRILA *(aki eddig nem figyelt, mert olvasta a szerződést)* Jó, hát tulajdonképpen Sztrizs úr már mindent elintézett. Önnek már csak a kész szerződést kell aláírnia.
Egy nő lép be. Makszudovra néz.

AVGUSZTA *(erősen, férfiasan megszorítja Makszudov kezét, kellékcigi, gramofon a kezében)* Avguszta Menazsraki.

GAVRILA A titkárnőm.

AVGUSZTA Ne gyújtson rá itt bent!

MAKSZUDOV Természetes.

AVGUSZTA Van nálam kellékcigi. Kell?
MAKSZUDOV Nem kérek, köszönöm.
AVGUSZTA Kelleni fog. *(leteszi Makszudov mellé)*
GAVRILA Igen. */feláll/* Olvassa át nyugodtan!
MAKSZUDOV De most, itt?
GAVRILA Természetesen. Helyezkedjen el kényelmesen. Van idő. Megvárjuk. *(Makszudov elhelyezkedik a fotelban)* Minden szupi? Avgusztá, drága... Mehet.

Avgusztá beindítja a gramofont. Mozart: Requiem

MAKSZUDOV Bocsánat. Minden pont azzal kezdődik, hogy „A szerzőnek nem áll jogában?” *(Garila: Nem.)* Szerzőnek, nem áll jogában, hogy színművét bármely más moszkvai színháznak átadja....Bocsánat..." Szerző kötelezi magát, hogy művének bemutatójáig a színház alkalmazottjaként folyamatosan rendelkezésre áll. A próbafolyamat alatt más munkaviszonyt nem tart fenn." Elnézést, azt esetleg meg lehetne oldalni, hogy fél munkaidőben maradok a szerkesztőségben? Tudniillik, *(Gavrila: Igen.)* most egy szerkesztőségben dolgozom. *(Gavrila: Igen.)* Értem. *(tovább nézi)* Bocsánat, na most ez mi, ez micsoda, tehát ez mi: a „Szerző kötelezi magát, hogy színművén fenntartás nélkül és haladéktalanul végrehajtja mindazon változtatásokat, módosításokat, rövidítéseket, avagy betoldásokat, amelyeket akár az igazgatóság, akár valamely bizottság, intézmény, szervezet vagy testület, akár megfelelő hatáskörrel felruházott személy tőle megkövetel; s hogy ezért a részére a 15. pontban kikötött munkadíjon túl semmiféle külön juttatást nem követelhet”?

GAVRILA Bemutatják a darabját.

AVGUSZTA Része lesz a családnak.

GAVRILA Mert mi egy nagy család vagyunk.

MAKSZUDOV A 15. pontban a „munkadíj” szó után üres hely következik.

GAVRILA *(egy pillanatra sem veszi le róla tekintetét)* Milyen honoráriumot tartana elfogadhatónak?

Csend.

MAKSZUDOV   Nekem csak az a lényeg, hogy bemutassák. Egy jelképes összegre gondoltam. Tényleg, csak hogy az albérletet (*Gavrila: Igen.*) tudjam fizetni... Kétezer rubel.

GAVRILA   (*rövid hallgatás után felsóhajt*) Hajjaj, a pénz, a pénz!

AVGUSZTA   A pénz, a pénz...

GAVRILA   Mennyi, mennyi bajt okoz itt a földön! Mindig, mindig mindenki csak a pénzzel törődünk, de vajon ki törődik a lelkével? (*bizalmaskodva súgja*) Adok 500 rubelt. No, megállapodtunk?

MAKSZUDOV   (*láthatóan elszontyolodik*) Tudniillik nincs egy kopejkám sem, (*Gavrila: Igen.*) és nagyon számítottam arra a kétezerre. Nem lehetne mondjuk, ezernyolcszáz?

GAVRILA   Jajj a pénz...hát a maga kedvéért, legyen 425

MAKSZUDOV   Jól van, jól van, rendben, akkor ezerháromszáz! Tessék.

GAVRILA   (*végső erőfeszítéssel*) Erre nálunk még nem volt precedens, hogy első darabos szerző ily prófán módon belealkudozzékék a rekviembe, vagy tévedek, Avgusztá?

AVGUSZTA   Lássuk csak... Nem.

GAVRILA   De hát a maga kedvéért, legyen négyszázhuszonöt!

MAKSZUDOV   (*valamivel bátrabban*) Ezerkettőszáz. E nélkül nem megy. A körülményeim...

GAVRILA   A pénz, a pénz, a pénz ugyan mire való? Látja, nekem nincsen, és olyan könnyű a szívem, nyugodt a lelkem. (*kiforgatja a zsebét: pénz valóban nincs benne, csak egy láncra fűzött kulcscsomó*)

MAKSZUDOV   Akkor adjon ezret. Tessék. (*reflexszerűen rágyújt a kellékcigire*)

Benyit Mihail Bulgakov., láthatóan nagyon rosszul van. Alig bír járni.

BULGAKOV   Elnézést a zavarásért...

GAVRILA   Nem tudunk segíteni, sajnós.

BULGAKOV   Megjött már az előleg?

AVGUSZTA   Jajj, ne...

GAVRILA   Mihail bácsi... Tessék szépen visszamenni a próbára! Jövőhéten jön az előleg.

BULGAKOV   Ezt hallgatom már hat éve....

GAVRILA   Igen, de már a főpróbahéten vannak.

BULGAKOV Hat éve...

GAVRILA Jó munkához idő kell!

AVGUSZTA Nagyon büdös.

BULGAKOV Ezerkilencszázharminckettő augusztus tizennegyediké óta...*(a végét már Avgusztá is mondja vele)*

GAVRILA *(ellentmondást nem tűrve)* Jól van, Bulgakov bácsi. A jövő héten megkapja.

BULGAKOV A jövő héten...jövő héten.. *(elindul kifelé)*

AVGUSZTA Ja, nem. Megjött. *(átnyújtja neki)*

BULGAKOV *(nem hiszi el)* Hát megjött? *(átveszi, elkezd köhögni, összeesik, meghal)*

GAVRILA Avgusztá, drága...

AVGUSZTA Máris! *(megfogja a hullát egy zsákba és eltünteti)*

MAKSZUDOV Mi történt?

GAVRILA Ez csak színház. Na jó, tudja, mit? Nem bánom, ha fölakasztanak is maga miatt, adok ötszáz rubelt. Írja alá! *(Makszudov aláírja a szerződést, nagyon lassan. Mikor a tolla hozzáér a papírhoz, elhallgat a zene)* A kifizetendő összeg előleg, amelyet az első előadások bevételéből kell törlesztenie. Isten hozta a családban!

Makszudov kimegy a szobából, a függöny összezárul mögötte.

Bejön egy pék.

IGOR Heló. Igor vagyok. Itt dolgozom a büfében. Illetve csak le szoktam hozni a pékségből a zsömléket, amit rendelnek. A szendvicsekhez. Amúgy ki akarták húzni a monológomat. Sokáig úgy volt, hogy több jelenetem is lesz, csak aztán a dramaturg indított egy ilyen kampányt ellenem. Mármint nem ellenem, hanem az ellen, hogy én legyek. És akkor telt-múlt az idő és végülis belátták a fiatalok, hogy nagyon is fontos az, hogy én itt a darab egyharmada környékén igenis felbukkanjak. Mert nagyon fontos dologról szeretnék beszélni. Bocsánat, hogy nem vagyok annyira összeszedett, meg hogy ilyen élőbeszéd szerűen lettem megírva, csak hát én ugye pék vagyok és nem tudom magam kifinomultan kifejezni, mint az ilyen nagy színházás emberek. Legalábbis, akik írták a szövegemet, azok ezt gondolják. Na mindegy. Megpróbálom röviden fölvezetni a helyzetet.

Van ez az előadás, amit néznek. Per pillanat. A színházról szól, tele van ilyen utalgatásokkal. Meg hát ugye bemutatja, hogy milyen rossz. A színházban. Vagy a színháznak. Oké. Értem. Talán még igaz is. Csak ilyenkor mégiscsak meg kell fogalmaznunk a kérdést, hogy egy nézőnek, amilyen például én is vagyok, ehhez mi köze. Most egy példa. Hétről hétre drágul a liszt. Ezzel párhuzamosan teret hódítanak ezek a puffasztott, nem is tudom máshogy mondani, ilyen fűrészporból készült kamu kenyerek. Namost, hogyha én minőséget akarok produkálni, akkor hó végére pont nekem nem marad pénzem, hogy megvegyem azt a kibaszott kiló kenyeret. Mégsem jut eszembe az, hogy összehívok pár száz embert a pékségembe és akkor így nekiállok sajnáltatni magamat két órán keresztül, hogy brühühü, drága a liszt. Írta és rendezte Igor, a pék.

Én tényleg nem értek a színházhoz. Én "civil" vagyok, ahogy szoktak ezzel poénkodni. Csak azt akarom kérdezni, hogy az ilyen színházi szakemberek, vagy nem tudom... művészek miért nem csinálnak olyan előadást, ami a normális embernek is fontos? Az szerintem nem szép dolog, hogy így tizenöt ember érti a nézőtérén, hogy melyik rendezőt parodizálják a Foma Sztrizzsel. Most akkor én érzem rosszul magam, mert nem vagyok ilyen színházi világban benne? Miért nem lehet előadást csinálni fontos dolgokról? Mert az van bőven. Például az oktatás. Miért nincs egy pedagógus-tragédia? Vagy ott vannak a méhészek. Hálnak ki a méhek. Ez egyébként tényleg probléma. Einstein is kimondta, hogy ha kihálnak a méhek, az emberiségnek már csak tíz éve van hátra. Erről van is egy dokumentumfilm. Vagy jó, akkor csináljanak egy előadást arról, hogy drága a liszt. Pékségi regény. Tessék. Pék úr szolgálja. Pék évi vakáció. Mit tudom én... A pék Lotti. Novemberi pék. A pékítélet napja. Az elnök pékveszélyben. A pék elviselhetetlen könnyűsége. Péki rege. Pékimódi történet. Pék Heléna. Péktelen történet. A pékség és a szörnyeteg. A pék ellensége. Pékmutatók cselszövése.

Egyáltalán mi az, hogy Züfec? Ezt ők értik, ott bent, a színházban. Legyenek boldogok vele. Na, hát csak ennyit akartam. További jó szórakozást! Legyen egy szép estéjük! Örüljenek, hogy megtehetik, hogy eljönnek színházba! Én csak azt mondom, hogy érdemes elgondolkodni azon, hogy egy ilyen előadás mit tesz hozzá az ember életéhez. Na, tényleg nem akartam beleszakérteni, csak ez most úgy kicsúszott. Meg amúgy is meg van írva. Jó, mehet tovább!

IX. jelenet - SCHILLER NEM AKADÁLY, BÜFÉ

Ippolit Pavlovics fröccsözget, , végig dödög.

IPPOLIT   *Te, szarházi...*

MAKSZUDOV   Elnézést, ez a büfé?

BÜFÉS   Nem, ez a fodrásztár.

Makszudov hirtelen nem érti.

IPPOLIT   Töltsél már egy unicumot!

BÜFÉS   Kicsit, nagyot?

IPPOLIT   Kicsit, csak kicsit...

Szentpétervár, ezer ember...

Az unicum kitöltése hosszú percekig eltarta, míg az utolsó csepp ki nem csöppen az üvegből

IPPOLIT   Ez igen...ez igen

BÜFÉS   Kérsz valamit, hülyegyerek?

MAKSZUDOV   Köszönöm, egy húsos zsemlét.

BÜFÉS   Kézpénz, vagy felírom?

MAKSZUDOV   Ó, hát ha fel lehet írni, élnék a lehetőséggel.

BÜFÉS   Van ilyen felírási lehetőség...Egy nevet kérek szépen...

MAKSZUDOV   Makszudov.

IPPOLIT   Te, tudod azt, hogy ki vagyok én?

MAKSZUDOV   Ippolit Pavlovics művész úr, láttam az arcékcarnokban...

IPPOLIT   Akkor rendben van.

MAKSZUDOV   Bocsánat szerintem nem vagyok fölírva abba a könyvbe.

BÜFÉS   Hoppá! Itt fel van írva egy hosszú kávé, három kisvice, meg egy oroszkrém. Ja, meg egy vega menü. De az még előző hónapból. Ezt mikor szándékozod rendezni?

MAKSZUDOV   *(kissé feszült már)* Én most vagyok először a büfében.

BÜFÉS *(felháborodva)* Miért, szerinted én azzal szórakozok, hogy felírkálom ide a neveiteket? Tehát bejövök éjszaka és kitalálom, hogy Makszudov, egy tonhalas meg két kisvice? Még én teszek nektek szívességet, hogy vezetem ezt a füzetet. Jó, most van elegendő! Nincs több hitel, nincs több felírás! És ha valaki megkérdezi, miért, azt mondom, hogy miattad!

SZTRIZS Szevasz, Jermolaj, felírsz nekem egy adag kávé baobot?

BÜFÉS Persze.

SZTRIZS Szerződés? Aláírtad?

MAKSZUDOV Alá.

SZTRIZS Szuper. Mihail, a fecske

MAKSZUDOV Bombardov lesz a főhősöm?

BOMBARDOV És mennyiért vállaltad?

MAKSZUDOV Ötszáz rubelért.

IPPOLIT Per előanjncdhuncdmc *(Ippolit beláthatatlan ideig küzd nyelvével, ami állandóan összeakad, hogy végül megkérdezze):* Per előadásonként?

BOMBARDOV Hát akkor téged jól átverték. Viccelek. Ezt teljesen korrekt. Viccelek, ez egyáltalán nem korrekt.

MAKSZUDOV Köztünk szólva szerintem sem korrekt. Én ezt két évig írtam és egyáltalán nem kértem volna sokat. Kétezer rubel nem a világ. Ráadásul most nincs munkám. Miből éljek meg?

BOMBARDOV A színházból. Viccelek.

SZTRIZS Önsajnálát. Mire föl? Mire jó? Bazdmeg. Megcsináljuk. Két hónap alatt. Kurvajó. December tizenöt. Főpróba.

MAKSZUDOV Akkor ez most végleges?

SZTRIZS Bazdmeg, megállapodtam Iván Vasziljevicszel. Tudod, öreg. Nem tud menni. Kurvajó. Hol van? Kurvajó. Akarom fogdozni! Passz-passz! Akarom fogdozni. Finom, finom. *(már nyújtja is a kezét)*

MAKSZUDOV Pardon?

SZTRIZS Mi pardon? Szöveggönyv. Kurvajó. Hat példány. Hol van? Hétfőn olvasó.

MAKSZUDOV *(hebegve)* A darabom még nincs lemásolva.

SZTRIZS *(háborogva)* Dilettánsok. Dilettánsok vagyok körülvéve. Aggódok. Mi lesz? Kurvajó.

MAKSZUDOV Bocsánat...

SZTRIZS Nem te! Nem te! Kurvajól írsz! Nekik kell lemásolni. Polikszena? Polikszena Vasziljevna nem volt?

MAKSZUDOV Polikszena? Nem. Csak valami Avguszta rémlik.

SZTRIZS Menazsraki? Bazdmeg.

BÜFÉS Kellékcigi volt?

MAKSZUDOV Volt.

BOMBARDOV Gramofon?

MAKSZUDOV Volt.

SZTRIZS Bazdmeg. Varázsfuvola? Requiem?

MAKSZUDOV Azt hiszem, Requiem...

BOMBARDOV Akkor nincs sok időnk.

SZTRIZS Kurvajó. Mindegy. Jó, akkor elmész az előfürdőbe és megkeresed Polikszena Vasziljevna-t. Legéneli neked hat példányba.

HÍVÓ Foma Sztrizs, Pjotr Bombardov, Ippolit Pavlovics a stúdiószínpadra! A próbát elkezdtük. Szása, nincs meg a bokor. Hová tűnt a bokor? Hozzatok másikat, gyerekek!

MAKSZUDOV Jó, akkor megkeresem Polikszenát! És köszönöm!

SZTRIZS Ne köszönd, bazdmeg! Bocsánat, tényleg! Romantikus komédia. Kurvajó. Megélhetési bűnözés. Sietünk!

HÍVÓ Foma! Pjotr! Ippolit! Könyörgöm.

IPPOLIT Munkaképes állapotban vagyok!

BOMBARDOV Ötven éve. Vigyázz az előfürdőben! Nagyon forró!

MAKSZUDOV Mi az az előfürdő?

BOMBARDOV Így hívjuk a művészeti titkárságot. Ez egy belsős poén. Csomót röhögünk rajta. Vicceltem, nem röhögünk rajta, mert nem vices. Na, kalapszart.

Elmennek.

MAKSZUDOV (Ippolitoz) bocsánat, megkérdezhetem, hogy merre van előfürdő?

BÜFÉS (olvassa egy könyvből) „A színész mintegy ezt mondja magának: »Tudom, hogy mindaz, ami itt a színpadon körülvesz, a valóság durva hamisítványa, csupa hazugság. De mi lenne, ha mindez igaz lenne? Hogyan viszonyulnék ehhez vagy ahhoz a jelenséghez? Mit tennék?« ... És attól a pillanattól kezdve, amint megjelenik lelkében ez az alkotó »mi lenne, ha«, az őt körülvevő reális élet elveszti az

érdekességét, és átlép a fantáziája teremtette másik életbe.”
(becsukja, ránéz Makszudovra) Záróra.

MAKSZUDOV Bocsánat, megkérdezhetem, merre van az előfürdő?

BÜFÉS Igen.

ZONGORISTA *(fülhallgatóba)* Szóljatok Kljukvinnak, hogy a B-Kettesek átfolytak a csatornán. *(Makszudovnak)* Nagyon fontos, hogy ne adja fel! Maga még olyan fiatal! *(mint egy szörny)* Szükségünk van rád, Jessie! *(el)*

X. jelenet - NÉZŐK

Felbukkan Rudolfi. Egy kellék-bokor mögött guggol.

RUDOLFI *(suttog)* Pszt! Kortárs!

MAKSZUDOV Tessék?

RUDOLFI Keresse a rekettyést!

MAKSZUDOV *(észreveszi)* Jaj, ne... Legyen szíves...Menjen innen, kérem!

RUDOLFI Ne nézzen ide! Tegyen úgy, mintha nem lenne rekettye! Már megbocsátottam magának.

MAKSZUDOV Miért... vagy... mi ez a rekettyés?

RUDOLFI Jöjjön ide!

MAKSZUDOV Nem megyek oda.

RUDOLFI Hát jó. *(elindul a bokorral.)*

MAKSZUDOV Meg tudja mondani, hogy hol találom az előfürdőt?

RUDOLFI Szükségem van magára.

MAKSZUDOV Miért?

RUDOLFI Maga tud velük beszélni.

MAKSZUDOV Kikkel?

RUDOLFI Akik ott ülnek és néznek minket. Én csak úgy hívom őket: a nézők.

MAKSZUDOV Uram, az én türelmemnek is van határa.

RUDOLFI Az enyémnek is. Szóval. Összeírtam három kérdést. Ezeket kéne feltenni nekik. Egy: mit néznek? Kettő: meddig néznek? Három: miért néznek? Ó, és egy negyedik is eszembe jutott: miért nem csinálnak semmit?

MAKSZUDOV Jó... Mondja meg, hol az előfürdő és megkérdezem.

RUDOLFI Előbb kérdezze meg!

MAKSZUDOV Jó!

RUDOLFI Mehet!

MAKSZUDOV Azt majd én eldöntöm.

MAKSZUDOV *Hova nézzek? Hol vannak?*

RUDOLFI Kik?

MAKSZUDOV A "nézők"... Ezt nem hiszem el.

RUDOLFI Ja! Hát akkor azt kérdezze! Ott ülnek a sötétben.

MAKSZUDOV *(kelletlenül)* Mit néznek, meddig néznek, miért néznek...

RUDOLFI Nem jó! Nem hisz benne! Vegye már egy kicsit komolyabban!

MAKSZUDOV Jó. Kedves nézők... Bocsánat a zavarásért... Hadd tolmácsoljam egy kedves barátom három kérdését...

RUDOLFI Négy!

MAKSZUDOV Négy kérdését. Éspedig... De könyörgöm, nincs ott senki!

RUDOLFI Csinálja!

MAKSZUDOV Jó! Mit néznek? Meddig nézik? Miért nézik? Miért nem csinálnak semmit? Tessék, megkérdeztem. Hol az előfürdő?

RUDOLFI Cs-cs!

Hosszú csend. Hátha válaszolnak.

MAKSZUDOV De...

RUDOLFI Cs-cs! *(hallgatózik)* Kerülik az interakciót.

MAKSZUDOV Igen, kerülik az interakciót. Hol van az előfürdő?

RUDOLFI Milyen előfürdő?

MAKSZUDOV Hát a művészeti titkárság.

RUDOLFI Ja! Fogalmam sincs. Majd jelentkezem!

Rudolfi éppen elmenne, amikor is, a háttérből valaki ezt kérdezi: "Szabi, Szabi!! Hol vagy?"

Makszudov láthatóan nem érti

Szabi! Pszt, Szabi, hol van a parókám?

Szabolcs, aki a Rudolfit alakító színész: Megvárod, hogy kijöjjek a jelenetből, vagy mi van?

Kit érdekel a parókaád, Krisz, jelenetben vagyok...

(a jelenet hosszúsága a színészekre van bízva, abban a pillanatban, hogy Makszudov elhúzza a takaró függönyt indul a jelenet)

XI. jelenet - AZ ELŐFÜRDŐ

Az előző kis betét lecsengése, a színészek próbálják felvenni a fonalat.

PORTÁS   *(zavarában azt sem tudja, mit modjon) Ööööö, de, de Polikszena Vasziljevna! Polikszena Vasziljevna! Értse meg.....*

POLIKSZENA   *Aljasság! Aljasság, amit csinál, Kljukvin! Felháborító!*

PORTÁS   *De Polikszena Vasziljevna!!!*

POLIKSZENA   *Biztosan Iván Vasziljevicsék fúrták meg Arisztarh Platonovicsot, kihasználva az alkalmat, hogy Indiában van; és maga egy követ fúj velük!*

PORTÁS   *(feljajdul) De Polikszena Vasziljevna! Az istenért! Hogy mondhat ilyet! Még hogy én! Arisztarh Platonovicsot?*

POLIKSZENA   *(felsikolt) Egy szót se többet! Maga egy csónakban evez Iván Vasziljevicscel! Meg a kritikusokkal!*

PORTÁS   *(a vád hallatára elordítja magát) Poli... Polikszena! (zokogni kezd, félelmetes, tompa bömböléssel)*

MAKSZUDOV   *(Kljukvinhoz fordul, suttogva) Bocsánat, ez az előfürdő?*

PORTÁS   *Tetszik tudni, most lesz a Színikritikusok Díjátadója. Megkértek, hogy foglaljak helyet Arisztarh Platonovics unokaöccsének... A kritikusok elfelejtették lefoglalni... Azt mondták a bizottságban, menjek be érte holnap délre...én be is mentem, de elfelejtették lefoglalni..... És tetszik látni, mindjárt kész a vád: hogy a Kljukvin megfúrta Arisztarh Platonovicsot!*

POLIKSZENA   *Most pedig távozzon!*

PORTÁS   *Könyörgöm... Feleségem van és gyerekeim!*

POLIKSZENA   *Végeztem!*

- PORTÁS (morog magában, elindul kifele, váratlanul rátámad Makszudovra)
- POLIKSZENA KJLUKVIN!!!!!! (Kljukvin kikullog) Szergej Leontyevics Makszudov.
- MAKSZUDOV Ez az előfürdő?
- POLIKSZENA Mi szél hozta?
- MAKSZUDOV Foma Sztrizs küldött önhöz, hogy gépbe diktáljam színművemet, 6 példányba.
- POLIKSZENA Hát ez remek. Foglaljon helyet, ennek még pontot teszek a végére, és már kezdhetjük is. (gép) Igen, jól látja, az a Múzsza.
- MAKSZUDOV Aha.
- POLIKSZENA Bizony, Arisztarh Platonovics, Turgenyevvel, vadászaton. Az a két bundás úriember a Szláv Bazár bejáratánál, a kétlovas fiáker előtt: Arisztarh Platonovics és Osztrovszkij. A következő fénykép már kérdést sem igényel: a hosszú orosz inges, mezítlábas, busa szemöldökű, szakállas, kopasz öregúr, aki két kezét övébe akasztja, nem más, mint Lev Tolsztoj. Előtte Arisztarh Platonovics lapos szalmakalapban és könnyű nyári burettzakóban.
- MAKSZUDOV (A következő képnél. Makszudov szemét Polikszenára mereszti) Nem, ez mégiscsak lehetetlen!
- POLIKSZENA (főlényesen) Igen, igen... Gogol a *Holt lelkek* második részét olvassa fel Arisztarh Platonovicsnak.
- MAKSZUDOV De hát... hány éves Arisztarh Platonovics?
- POLIKSZENA (hangjában bonyolult érzelmek vibrálnak) Az olyan embernél, mint Arisztarh Platonovics, nem számít a kor! Látom, meglepi, hogy Arisztarh Platonovics élete és tevékenysége során milyen sokaknak adott rá alkalmat, hogy élvezzék társaságát.
- MAKSZUDOV (rémülten) Ó, nem, dehogyis! Félreért. Egyáltalában nem, sőt épp ellenkezőleg. Nekem semmi bajom az öregekkel.
- POLIKSZENA Hanem?
- MAKSZUDOV Nem úgy értettem, hogy ő öreg... Tekintélyes kort élt meg... Én...

Kinyílik az ajtó, bejön egy hölgy.

- LJUDMILLA (Csilingelően felkacag, és sikongva ujjong) Jó napot Polikszena!
- POLIKSZENA Jó napot Ljudmilla!
- LJUDMILLA (lelkendezik, keszkenőjét lobogtatva és táncikálva) Helló, helló! Nem írnak rólam valamit Indiából?

- POLIKSZENA *(sokatmondó, rejtélyes pillantással néz föl Ljudmilla Szilvesztrovnára)* Van itt egy kérdőív, előbb ki kell tölteni.
- LJUDMILLA *(jókedve azon nyomban elpárolog, arca annyira megváltozik)* Miféle kérdőív ez már megint? Jaj, istenem, istenem! Jajj istenem, hát ilyenekkel tesznek tönkre. *(A hangját sem ismerni eddigre meg)* Ah, adja ide, na, adja már akkor ide!
- POLIKSZENA *(halkan)* Nem kell kiabálni, Ljudmilla Szilvesztrovna!
- MAKSZUDOV *köszönő gesztust tesz*
- LJUDMILLA Nem kiabálok! Nem kiabálok! Csak nem látok semmit. Jaj de pocsék ez a nyomtatás... *(szeme végigszalad a szürke kérdőíven. Aztán hirtelen odacsapja)* Tudja, mit? Töltse ki maga! Én úgysem értek az efféléhez.
- Polikszena vállat von, tollat ragad.*
- MAKSZUDOV *(Odahajol Polikszenához, aki ügyet sem vet rá.)* Esetleg lehetne egy olyan pimasz kérésem, hogy...
- POLIKSZENA Szabad a kedves nevét?
- LJUDMILLA *(idegesen rikácsol)* Prjahina, Prjahina! És persze: Ljudmila Szilvesztrovna. Úgyis mindenki ismeri ezt a nevet.
- POLIKSZENA *(beírja a nevet a kérdőívbe)* Mikor született?
- LJUDMILLA *(orcáján piros foltok jelennek meg, hangját suttogóra fogja)* Szentséges Szűzanya! Mit jelentsen ez? Kinek mi köze hozzá? Nem értem, mire való, szavamra, nem értem! No jó, jó. Májusban születtem, májusban! Na és mit akarnak még tudni rólam?
- POLIKSZENA *(halkan)* Az évszám kell.
- LJUDMILLA Ó, bárcsak látná Ivan Vasziljevics, hogyan gyötrik próba előtt agyon a szerencsétlen színésznőt!
- POLIKSZENA Hát ez így nem megy, kedves Ljudmila Szilvesztrovna, tessék szépen hazavinni a kérdőívet, és kitölteni annak rendje-módja szerint. *(Ljudmila felkapja a lapot, és dühösen táskájába gyömöszöli; szája széle idegesen ráng eközben.)*
- MAKSZUDOV Bocsánat, nem lehetne...
- POLIKSZENA Nem lehetne! Látja, Ljudmila Szilvesztrovna, most maga miatt legorombítottam valakit, akit nem kellett volna.
- LJUDMILLA *(idegesen)* Ugyan, hagyja már ezt, hát tönkretett az egész napomat! Na, akkor lenne szíves és megmondaná, hogy mit írnak rólam Indiából?

- POLIKSZENA *(duzzadó borítékot halász elő fiókjából. A színész nő látható izgalommal fogadja. Polikszena olvasni kezd)* "Drága Polikaszena. Mondja meg Ljudmillának, hogy megoldottam Gavrila szerepének problémáját."
- LJUDMILLA *(lelkendezve)* Úgy? Hadd halljam!
- POLIKSZENA „Mondja meg neki, hogy a színpadi szólózás nem kifizetődő, belenézni az ellenséges színész szemébe olykor segítségünkre lehet egy bizonyos színpadi szituáció kibontásában, elmélyítésében. Száz szónak is egy a vége, dolgozzon partneréből és így nem fognak lebukni Makszudov előtt.”
- LJUDMILLA *(kikapja a levelet a kezéből, ujjongva)* Istenem, milyen igaz! Milyen mély gondolat! Igaza van! Magam is éreztem, hogy nem jó, ha ott leváltunk róla! Kérem, írja meg Arisztarh Platonovicsnak, hogy örültül, de örültül hálás vagyok neki!
- POLIKSZENA Jó, megírom.
- LJUDMILLA Nem írhatnám meg magam?
- POLIKSZENA Nem. Arisztarh Platonovicsnak az a kívánsága, hogy rajtam kívül senki se írjon neki, mert ez megzavarná őt elmékedéseiben. Ez, cicám, művészi szabadság.
- LJUDMILLA *(ököllel veri a homlokát, és vékony, éles hangon sivalkodik)* Ki foglak rúgattatni, ki foglak végeztettetni, *(közben Polikszena telefonál: Igen, köszönöm)* keselyűkkel vályattatatom ki a szemhéjadat, megpörkölttettem a szívedet, patkányokkal rágattatatom ki a májadat, munkát szereztettetek neked a gulágon....
- Az ajtó kinyílik, és az orvos lép be rajta, gyakorlott mozdulattal valami zavaros folyadékot döf a nőbe, injekciós tűvel.*
- POLIKSZENA Jaj, ezek a közepesek! Semmi se szent előttük. Hallotta, hogy beszélnek?
- MAKSZUDOV Khm... Ja, ezek a közepesek. *(látszik, hogy nem tudja miről van szó)* Akkor folytathatjuk?
- POLIKSZENA Igen, persze, csak... Ó, nézzenek oda! Magának is jött egy levél Indiából.
- MAKSZUDOV Már mint Arisztarh Platonovicstól?
- POLIKSZENA Igen. Azt írja: "Drága Szergej Leontyevics Makszudov! Szeretettel üdvözlöm Moszkva legnagyobb színházában! Pátaliputrában járva gyakran gondoltam Önre és a drámájára."
- MAKSZUDOV Dehát nem is olvashatta...

- POLIKSZENA "Ó, dehogynem. Lenne egy-két megjegyzésem a remekművel kapcsolatban. Mondhatom?"
- MAKSZUDOV Mondja!
- POLIKSZENA "Ezer köszönet! Tehát. Csak három apró megjegyzés. A negyedik jelenet még mindig túl hosszú. Nekem még mindig kicsit túlterhelt a fiatalember szála. Tessék azt stilizálni, leegyszerűsíteni! Szegényes a helyszínkezelése. Merészen válasszon helyszíneket! Nem kell mindig mindennek Oroszországban játszódnia, használja a fantáziáját Szergej! Már bocsánat, hogy leszergejezem!"
- MAKSZUDOV Semmi baj.
- POLIKSZENA "Reméltem. Akkor jó munkát! Én most indulok. Megnézünk egy elefántfarmot délután. Este pedig várnak minket egy helyi étteremben. Szívélyes üdvözlettel..."
- MAKSZUDOV Uram, elnézést, csak egy kérdés.
- POLIKSZENA "Igen? Csupa fül vagyok."
- MAKSZUDOV Csak az nem fér a fejembe, hogyha az én darabom egy mai orosz fiatalról szól, aki Moszkvában próbál szerencsét, akkor mi indokolja azt, hogy más helyszínt válasszak?
- POLIKSZENA "Mégis mit képzelsz magáról, fiatalember? Én több ezer kilométer távolságról is igyekszem egyengetni a maga sorsát. Figyelemmel kísérem a szakmai fejlődését és ez a hála? Mégis honnan veszi ezt a cinizmust? Honnan veszi a bátorságot, hogy gúnyolódjon velem? Különbölegesen meg azt csinálja, amit akar! Úgy rontja el a drámáját, ahogyan kedve tartja! Rám többé ne számíts!"
- MAKSZUDOV De uram, én ezt pusztán azért kérdeztem, mert kíváncsi vagyok a véleményére.
- POLIKSZENA Dátum, aláírás.
- MAKSZUDOV *(ordít)* Jöjjön már vissza, legyen szíves!
- POLIKSZENA "Utóirat: ez nem levél téma." Inkább kezdjük el a gépelést!
- MAKSZUDOV Legfőbb ideje lesz. Szergej Leontyevics Makszudov: egy fecske nem, avagy egy bolond százat. Dráma. Első felvonás...

*Másolnak. Raindrops keep fallin on my head. Megjelenik a BÜFÉS, egyéb furcsa figurák.
Gépelnek. A végére vége. Hetek, hónapok telnek el.*

POLIKSZENA   És már készen is vagyunk. (előveszi az asztal alól a példányokat)
Itt vannak a példányok...

MAKSZUDOV   Polikszena!

POLIKSZENA   Igen?

MAKSZUDOV   Csak azt szerettem volna mondani, hogy nagyon
köszönöm...Nekem nagyon sokat jelentett ez az együtt töltött idő,
és...

HÍVÓ   Szergej Leontyevics Makszudovot várják...

IPPOLIT   Állapotban vagyok!

HÍVÓ   Valaki vegye el a mikrofont a művész úrtól, köszönöm! Tehát
Makszudovot várják Filip Filippovics úr irodájában időpont
egyeztetésre!

MAKSZUDOV   Ha esetleg rá érne....

POLIKSZENA   *(átadja a hét vaskos szövegekötvet)* Ezzel, vagy ezen!

Polikszena sokatmondóan Makszudovra néz, lassan kimegy, a függöny összehúzódik
mögötte.

Belép Kljukvin.

Közjáték - KLJUKVIN DALA

MAKSZUDOV: Kljukvin, legyen szives!

KLJUKVIN láthatóan el van foglalva valamivel, ügyet sem vet Makszudovra. A sötétből egy zongora sziluettje kezd kirajzolódni. Kljukvin pötyög rajta valamit, majd leül és játszani kezd.

Tudod, van úgy, hogy eljött az idő és mégsem jön el.

Tudod, van úgy, hogy az élet túl sokat követel.

Tudod, van úgy, hogy nem klappol valahogy semmi.

Tudod, van úgy, hogy bizony valamit kéne tenni.

Tudod, van úgy, hogy akarod, de ő nem enged.

Tudod, van úgy, hogy csődöt mond minden terved.

Tudod, van úgy, hogy be kell látni, idő kell neki.

Tudod, van úgy, hogy az idő is csak késlelteti

A bölcs beismerést, hogy vannak bizonyos szabályok,

Hogy néha kell az, hogy én ide kiállok

És teljes őszinteséggel bevallom,

Hogy miért kell ezt a dalt dalolnom.

Hogy néha megtréfál a drámairodalom,

Hogy a jeleneteket bárhogy is rakosgatom,

Még ha meg is kell, hogy szakadjon a szív,

Nem sérülhet a dramaturgiai ív.

Ezért vannak olyan egymás után következő jelenetek,

Melyek között gyorsan kéne cserélni a szerepeket,

Arról nem is beszélve, hogy díszítésre sincs idő.

Vagy átrendezi ilyenkor a műszak, de az nem menő.

Ilyenkor az aduász, a legjobb ötlet de tényleg,

Hogy szülessen egy kifinomult, fülbemászó kis ének.

Úgyhogy remélem a takarásban minden színész hall,

Mert véget ért az átállás dal.

XII. jelenet - KÖVI

FILIPPOVICS   Hívjon fel holnap háromkor *(leteszi a kagylót, az előtte állónak)*
Nem tehetek semmit. Kövi.

TÖMEG 1   Irkutszkból érkeztem, még aznap este visszautazom, de nem
hagyhatom el Moszkvát, amíg nem láttam *a Színházi regényt*.

FILIPPOVICS   Már levettük a műsorról. Kövi.

TÖMEG 2   Idegenvezető vagyok Jaltából.

FILIPPOVICS   Én meg művészeti titkár Moszkvából. Kövi.

TÖMEG 3	Elnézést. Petuhov vagyok. Emlékszik rám?
FILIPPOVICS	Nem. Kövi.
SZÍNÉSZNŐ 1	Fiiija, édes Fiiija, intézd el valahogy!
FILIPPOVICS	Persze, drágám, persze!
SZÍNÉSZ 1	Bármi áron, a pénz nem számít.
FILIPPOVICS	Természetesen. Kövi. Paraszt.
VÉNASSZONY	Huszonnyolc esztendeje ismerem Iván Vasziljevicset, és biztosan tudom, hogy ő nem tagadná meg.
FILIPPOVICS	Állóhelyet adok. Kövi.
FIATALEMBER	Bocsánatot kérek, elnézést. Elvileg Arnold névre van nekem ide félretéve kettő, azaz kettős darab tiszteletjegy.
FILIPPOVICS	Nincs Arnold. Kövi.
FIATALEMBER	Nagyon szépen köszönöm.
HÖLGY	<i>(izgatottan)</i> Tegnap láttam itt a Don Carlost a vőlegényemmel, és nagyon szép előadás de az történt, hogy mikor hazaértem csak akkor vettem észre, hogy...
FILIPPOVICS	Kövi.
VALAKI	<i>(recsegi)</i> Másnap elutazom.
FILIPPOVICS	Jó utat! Kövi.
FIATALEMBER	Bocsánatot kérek, elnézést. Most beszéltem Aronliddal és bocsánat, hogy felemelem a hangomat, de azt mondta, hogy biztosan itt kell lennie annak kettő darab tiszteletjegynek.
FILIPPOVICS	Hazudott. Kövi.
FIATALEMBER	Nagyon szépen köszönöm.
HÖLGY	Elnézést, az gond, ha a fiam rövidnadrágban van?
FILIPPOVICS	<i>(ércesen csengő hangon)</i> Asszonyom, mi nem azt nézzük, hogy ki milyen nadrágban jár. Tizenöt éven aluli gyermekek a törvény értelmében nem látogathatják a színházat.
HÖLGY 2	<i>(megbotránkozva kiált fel)</i> Már engedje meg! Itt mellettem éppen most engedtek be három pöttöm leánykát, hosszú gloknis szoknyában. Panaszt fogok tenni!
FILIPPOVICS	Azok a pöttöm leánykák kosztromai törpe nők, asszonyom! Kövi.
KISFIÚ	Anya, miért van négy keze a bácsinak?
HÖLGY2	Azért mert egy hatalmas nagy tahó, kicsim.

FIÚ Helló...szevasz...a színműről jöttem..

FILIPPOVICS Diákod van?

FIÚ Nincs, de Foma Sztrizs osztályába járok.

FILIPPOVOCS Az engem nem érdekel.

FIÚ Akkor ma nem nézem meg.

POLGÁRTÁRSNŐ *(a könnye is kicsordul, kifújja az orrát)* Az történt tudniillik, hogy előző este, ama bizonyos *Don Carlos* előadáson elvesztettem a retikülömet. A retikülben pedig százhetvenöt rubel volt, pudrié, zsebkendő.

FILIPPOVICS Asszonyom, az ember a pénzét a takaréokban tartja, és nem a retiküljében.

A hölgy Fijjára mereszti szemét. Fijja azonban nagy robajjal kihúzza az asztalfiókot, kivesz egy táskát és odaadja a nőnek. Belép Portás.

FILIPPOVICS Kövi.

PORTÁS Bocsánatot kérek Filip filippovics úr!

FILIPPOVOCS Igen, Kljukvin?

PORTÁS Megérkezett a halott.

Váratlan temetés - búcsú Bulgakovtól.

FILIPPOVICS

Anna Ahmatova - M.A. BULGAKOV EMLÉKÉRE

Gyász rózsája helyett és tömjénfüst helyett
sírodra ezt hozom tenéked;
benned tartás, szigor mélyen gyökerezett,
sütött fenséges megvetésed.
Bort ittál és ontottál élceket,

fuldokoltál füleddt falak közt,
magad engedted be szörnyű vendégedet,
magad maradtál véle szemközt.
Nem vagy többé, s gyötrelmes, nagyszerű
életedről mindenki hallgat,
magányos fuvolaként egyedül
néma torodon én siratlak.

Ó jaj, ki hitte, hogy nekem, szétdúlt napok
miatt zokogó eszementnek,
nekem, ki lassú tűzön porladok,
mindent elvesztek, elfelejtek -
kell búcsúztatnom azt, ki elszánt-lelkesen
ragyogó terveit sorolta,
ki mintha csak tegnap beszélt volna velem.
halálos kínját palástolva.

CSINOS HÖLGY   Nem tudna egy öreg néninek jegyet adni a *Don Carlos-ra*? Akár az erkélyre? Csináljon valamit, aranyom!

FILIPPOVICS   Szabónő? (*mindent megértő szemmel néz fel a hölgyre*)

CSINOS HÖLGY   Igen.

FILIPPOVICS   Akkor nem. Kövi.

MAKSZUDOV   Itt vagyok! Önhöz küldtek időpont egyeztetésre, Ivan Vasziljevicshez!

FILIPPOVICS   Na végre! Jöjjön be! (*kijönnek a függöny elé*) "Figyelj. Para van. Kurvajó. Bazdmeg. Tudod. Öreg. Nem tud menni. Vasziljevics. Hiszti. Hiszti. Rá van pörögve teljesen. Kell neki a Fecske. Nagyon kell. Kurvajó. Egykor vár az irodájában. Bazdmeg. Vigyázni. Óvatosan. Hepciás. Hepciás. Hepciás. Felolvasod. Kurvajó. Játssz el, hogy szelíd. Tetszhalott. Tetszhalott. Bedől neki. Öreg. Ne késs. Kurvajó. Sztrizs."

MAKSZUDOV   Mennyi az idő?

FILIPPOVICS   Tizenkettő ötvenhárom.

XIII. jelenet - NÉPMESE

BOMBARDOV   Á, Makszudov! Kész is a szövegkönyv?

MAKSZUDOV   Az Úristenit neki! Úristen!

BOMBARDOV   Nem iszunk meg egy macifröccsöt?

MAKSZUDOV   Biztos, hogy nem!

BOMBARDOV   Langsam Wojzeck, langsam!

MAKSZUDOV   Ivan Vasziljevics. Hét perc múlva ott kell lennem!

BOMBARDOV   Hét perc? Ajjajj... El ne késs... Elég érzékeny a késésre. Egyszer, amikor én elkéstem tőle, effektíve kitépett egy széket a...

MAKSZUDOV   BOBARDOV!!!!Az irodája mere van??

BOMBARDOV   Figyelj! 5 fontos dolgot kell tudnod, mielőtt bemész hozzá. Egy: mi a véleményed a homeopátiáról.

MAKSZUDOV   Fingom nincs.

BOMBARDOV   Nem, ezt nem mondhatod. Válaszold azt, hogy tavaly nyáron fájt a gyomrod és szedtél rá gyomorcsoppeket, és az nagyon jól tett. 2. semmiképpen se legyél náthás. 3. Arisztarh Platonovicsot nem ismered. 4. Fomáról mondd, hogy nem szimpatikus és ilyen ízléstelen sapkákban jár. 5. Ha a színdarabodra kerül a szó, ne mondj ellent. Ha bármit változtatni akar a darabodon, menj bele. Ja, majdnem elfelejtettem: A pisztolylövést a végén hagyd ki! Na, menj!!!

MAKSZUDOV   Hogy hagynám ki, mikor a szereplőm főbe lövi magát?

BOMBARDOV   Na, ennek a vitának most nincs itt az ideje. Hagyd ki a lövést!

MAKSZUDOV   De nem hagyhatom...értsd meg

BOMBARDOV   De ki kell hagynod...

Meghallják, hogy kongatnak. Egy óra van. Bombardov ijedt.

BOMBARDOV   Elkéstél. Ne add fel! Kalap szart, kéz és lábtörést, kalap szart...

XIV. jelenet - AZ ÖREG

Ivan Vasziljevics zenére lassan beérkezik a térbe.

IVÁN Elkésett. Tőlem. Örvendek a szerencsének. Kérem, foglaljon helyet. Szabad a nevét? (*barátságosan tekint Makszudovra*)

MAKSZUDOV Szergej Leontyevics.

IVÁN Nagyon örvendek! Nos, hogy van mindig, kedves Szergej Pafnutyevics?

MAKSZUDOV Alássan köszönöm, jól.

IVÁN Nem náthás, nincs megfázva?

MAKSZUDOV Nem, kérem.

IVÁN Hisz a homeopátiában?

MAKSZUDOV Hát egyrészt persze, ami személy szerint engem illet, ámbátor sokan nem hisznek benne.

IVÁN Úgy, úgy, hm, hm. (*elhallgat, az asztalon dobol*) Nos, kezdjük.

MAKSZUDOV (*köhécselt, kihúzza magát, megint köhécse*) Szergej Leontyevics Makszudov: Egy fecske nem, avagy egy bolond százat. Dráma. Három felvonásban, négy képben, öt jelenetben. Első felvonás, első jelenet. Mihail alszik.

Csörög a telefon.

IVÁN Bocsánat. Halló? Kicsoda? Ó, hogy most került ki az iskolából. Sajat csapat? Gratulálok. Bátor, bátor... Igen? Ó. Sajnos nem tudok segíteni. Nálunk vannak a jogdíjak. Igen, Szophoklész összes drámájára. Nem, a Philoktétészt sem csinálhatják meg. Na, várjon, mindjárt megnézem...

Megnéztem. Kétezertizenöt május harmincadikáig nálunk vannak a jogok. Azután azt csinálnak Szophoklészszel, amit akarnak. Értem, nekem is volt albérletem régen... Úgyesen kell csinálni. Nézze, fiatalember, nincs időm a maguk pénzügyeivel foglalkozni. Sok sikert a csapathoz! Igen, Moliére is nálunk van. Viszhall! (*Makszudovhoz*) Bocsánat, folytathatjuk!

MAKSZUDOV Orosz rapzenei alap...

Ljudilla Szilvesztrova rohan be, mint Nasztaszja.

NASZTASZJA ááááá Ivan!

IVÁN ááááá Nagynéném, Nasztaszja Ivanovna. Színésznő.

NASZTASZIA Jajj, hogy maga milyen szemtelenül, pofátlanul fiatal! Hogy szolgál a kedves egészsége?

MAKSZUDOV Köszönöm alássan, kitűnően. (*meghajol*) Makkegészséges vagyok.

Rövid hallgatás, a két ittlakó a függőnt nézik.

NASZTASZIA Jajj, hát úgy szeretek fiatalokkal dolgozni, ilyenkor újra érzem, hogy még élek, felpezsdít....

IVÁN Nasztaszja, háhháá...igen...igen. Nos, Nasztaszja, Mákszudov egy színdarabot hozott.

NASZTASZIA Mi ez a darab és mit játszom benne?

IVÁN Éppen felolvasná...

NASZTASZIA Bazdmeg....kurva jó...kurva jó..stb. bazdmeg..Ivan

IVÁN Nos, Nasztaszja, úgy látszik, hogy Szergej Leontyevics egy mai témájú darabot írt!

NASZTASZIA *(még jobban megriad)* Mai?

IVÁN *(keresi a szavakat)*

MAKSZUDOV Hát, hogy ma játszódik...

NASZTASZJA Mi nem lázadunk a hatóságok ellen!

MAKSZUDOV *(sietve)* Félre tetszik érteni...ebben nem...

NASZTASZIA *(félénken, aggodalmasan)* Jó Ivan, akkor maradjon az eredeti terv, vegyük elő a *Hamletet, Ivan*

IVÁN Nos, ezt majd megbeszélem...

NASZTASZIA Mutasson nekem valaki progresszivitást Shakespeare után, Csehov után, Kleist után Aiszküloosz után,

IVÁN Jó Nasztaszja, rendben van, jó, akkor..

NASZTASZJA Nem Ivan, nem jó! Húsz évadra elegendő klasszikusunk van. Királynők, boszorkányok, tündérek, szubrettek. Kit érdekel a mai ember. Ibsen, az valami. Osztrovszkij, az valami, nem ezek a Bulgakovok, Makszudovok, Brechtek. Irodalmunk számos becses kincse sikoltoz színpadért, Ivan. Az ember tragédiája, Ivan. Bánk Bán, Ivan. Csongor és Tünde, Ivan. Magyar Elektra, Ivan. Ágis tragédiája, Ivan. Zille és a hunyadiak, Ivan. Búvár Kund, Ivan. A tatatórok Magyarországon, Iván. Árpád ébredése, Ivan. Zalán futása, Ivan. Szép magyar komédia, Ivan. Karnyóné, Ivan. A filozófus, Ivan. A néma levante, Ivan. A nagymama, Ivan. Mi az oka annak, hogy Magyarországon a játékszíni költőmesterség lábra nem tud kapni, Ivan. (kimegy)

IVÁN Felolvasna a darab végéből, kérem?

MAKSZUDOV Hogyne. Természetesen. „Elvégre egy fecske nem csinál nyarat. Egy bolond meg százat. A revolver csövét remegő kézzel halántékához illeszti. Abban a pillanatban letről hangok hallatszanak, zenekar szólal meg recsegve, és a gramofonban egy tenorhang azt énekli: „De visszaadja-e nékem az ég?” A zene fokozatosan elhalkul, Mihail felhúzza a ravaszt. Eltöpreng, hogy

- megvárja-e Mephisto belépőjét. Nyári eső, hozd vissza Szovjetúniót. Főbelövi magát. Lassan lemegy a fény. Függyöny."
- IVÁN Nagyon jó! Nagyon jó! Annyi, hogy nem lövi főbe magát.
- MAKSZUDOV De Mihail öngyilkosságot követ el.
- IVÁN De mi van, ha nem?
- MAKSZUDOV Igen, de tetszik tudni a darabnak az a lényege, hogy...
- IVÁN Húzza ki az öngyilkosságot!
- MAKSZUDOV Szerintem ezen a jeleneten áll vagy bukik az egész darab. Tudniillik, itt...
- IVÁN Végzetes tévedés! Nemhogy áll vagy bukik, hanem egyáltalában semmi szükség rá! Nem azért nézek meg egy két órás előadást, hogy agyonnyomják a lelket holmi öngyilkosságokkal! Legyen annak az előadásnak felemelő a vége! Az a maga izé, hogy is hívják.
- MAKSZUDOV Mihail.
- IVÁN Igen, egyszóval... Mihail mégse lesz öngyilkos, mert időben odaér az anyja!
- MAKSZUDOV De hiszen nincs is anyja!
- IVÁN Hát legyen! Írja bele, írja úgy, hogy már nagyon öreg. És tolószékben van. És mégis időben odaér! Humor, ugye, humor. Szóval, odaér az anyja, lebeszéli Mihailt az öngyilkosságról és a biztonság kedvéért legyen ott az apja is.
- MAKSZUDOV De Mihail egyedül áll a színpadon... És le is buktatom az öngyilkosságot... Tettem rá gesztust.
- IVÁN Tele van a padlás a gesztusokkal...
- MAKSZUDOV Meg ez eleve ellent mond a színház a színházban dramaturgiának, amit...
- IVÁN Színház a színházban dramaturgia... Nincs is annál szörnyűbb, amikor színház van a színházban... Az a maga szerencséje, Szergej Leontyevics, hogy nem ismer egy bizonyos Mihail Bulgakovot. Rendkívüli egyéniség, az isten nyugosztalja. Nohát, ő szerzett nekünk egy darabot, megajándékozott vele, hogy úgy mondjam: *Színházi regény*. Bejöttem a színházba, hát ahogy közeledem, már messziről hallok a lármát, a nyitott ablakon át zenebejátszások, hangeffektek! Azt hittem, lázadás tört ki a színházban! Ezerkilencszázharminchatban vagyunk, könyörgöm! Borzalom! No, aztán kiszült, hogy az az alávaló Sztrizs az új darabot próbálja. A *Színházi regényt*. Azt mondom Sztrizsnek: „Hol felejtette a színházi ízlését?” Erre elkezd ott nekem káromkodni, abban az ízléstelen sapkájában... Én mondom magának: ez a Sztrizs istencsapása a színházunkban. Ha meglátja, meneküljön, fusson,

amerre a szeme lát. Mindennek tetejében az egész háttérben Arisztarh Platonovics áll, akit maga, hál'isten nem ismer. És akkor most maga is itt ezzel a lövöldözéssel! Húzza ki az öngyilkosságot.

Csend.

Ön, amint látom, makacs ember.

MAKSZUDOV Cseppet sem, Iván Vasziljevics, de hát nem ismerem a színházi világot, és...

IVÁN Tanulmányozza! Mi sem könnyebb ennél. Nálunk a színházban valósággal hemzsegnek az érdekesnél érdekesebb egyéniségek! Olyan figurák járkálnak itt, hogy az ember minden pillanatban föl lehet rá készülve, hogy farba rúgják vagy hátba szúrják.

MAKSZUDOV Értem...

IVÁN Maga igazán csökönyös ember. Egyébként a maga darabja is jó. *(fürkészően néz)* Csak meg kell írni. És akkor minden rendben lesz. Azt hiszem, ez jó végszó.

MAKSZUDOV Ha jól értem, a darabom nem felelt meg maguknak. Kérem, adják vissza!

IVÁN A legnagyobb baráti jóindulattal mondom, hogy ha ebben a formájában mutatnánk be a darabját, nagy kárt okoznánk. Főleg, ha Foma Sztrizs rendezi.

MAKSZUDOV Ebben az esetben kérem adja vissza a darabomat!

IVÁN És a szerződés?

MAKSZUDOV De ha úgyse akarják előadni, minek maguknak a darab?

GAVRILA A szerzőnek nem áll jogában színművét bármely más moszkvai színháznak átadni.

MAKSZUDOV Előadni nem akarják és mégis azt állítják, hogy nem adhatom oda egy másik színháznak. Hát akkor mit csináljak?

IVÁN Szörnyű katasztrófától mentjük meg.

MAKSZUDOV Ezt nem értem.

IVÁN Life is life... tüdűdűdűdű...

A függöny összehúzódik, Makszudov ellép előle.

XV. jelenet - MAKSZUDOVNAK ELEGE LESZ

BOMBARDOV *(hirtelen megjelenik)* Te hülye vagy, vagy süket? Nem megmondtam! Miért nem hallgattál rám? Annyit kellett volna mondanod: „Hálásan köszönöm a jó tanácsait, Iván Vasziljevics,

okvetlenül igyekszem mindet teljesíteni.” Nem szabad ellentmondani! Ivan Vasziljevicsnél nincs ellenkezés. De így, így mostmár baszhatjuk, lesni fogja minden lépésünket?

SZTRIZS *(belép)* Kurvajó. Bazdmeg. Nem hiszem el. A siker kapujában. Nem tudsz olvasni??? Megírtam. Bazdmeg. Játszd el, hogy szelíd. Tetszhalott. Hepciás. Hepciás...

BOMBARDOV Mondtam neki Foma, de nem érti....

MAKSZUDOV *(egyik pillanatról a másikra üvölteni kezd)* Nem tetszhalott, bazdmeg! Ez egy dráma! Nem szelíd!

SZTRIZS Kurva jó, én hibám.

MAKSZUDOV Fogd már be a pofádat!

szünet

Két éve végeztem az egyetemen. Mozgókép - és médiatudomány szakon. No name szerkesztőségekben húztam az igát, mígnem rádöbentem, hogy az életem egy kalap szart nem ér. Kitörölhetem az odvas picsámat a diplomámmal. Életem végéig egy huszonöt négyzetméteres albérletben fogok recskázni, bazdmeg. Alkalmi munkákból élek. Soha nem volt barátnőm. Kurva vicces! A macskám megdőglött, na mondom, gecijó. Mi a faszt csináljak? És akkor egyik este végre megbaszott az ihlet! Megvan, bazdmeg, hogy miről fogok drámát írni! Gondoltam akkor, naívan. Magamról! Hogy én ki vagyok és hogy velem mi van! Hogy hogyan szopom a vérekes faszt itt a nagy orosz valóságban! Már a hónap első felében azt számolom bazdmeg, hogy kijön-e a rezsi meg a zsömle hó végére! Szóval erről írtam egy picsagecijó drámát. Igen, olvastam a Hamletet és ahhoz képest is jó! Tud mondani valami újat! Megírtam, na, mondom most megváltom a világot! Puff, beküldtem hat kiadónak! Eltelt egy év, eltelt kettő... Hát nem basztak válaszolni? De, basztak! Na, mondom akkor kapjátok be a vérrojtos pályakezdő farkamat! És akkor, mielőtt meghúztam volna azt a kurva ravaszt, megjelent az az elmebeteg kortárs-buzi. Hogy jöjtek be. Mert jó lesz. Bejöttem. Színház. Tényleg. Kurvajó. Függyönyök, kurvára tetszett, tényleg. Majdnem sírtam. Így befelé. Erre mit látok? Züfec! Orrba-szájba! Mindenki mondja a magáét! Az egyik négyezer kilométerről jobban tudja, a másik meg bekaphatja a faszomat. Itt mindenki hülye! Ostoba! Itt nincsenek normális párbeszéddek! Szervusz! Szia! Mit tudom én... Egyébként is... Ki a faszom az a Jessie? Mert az én nevem Szergej Leontyevics Makszudov! Nem Leontyij Pafnyufaszom! Mit nem lehet ezen megjegyezni? *(Sztrizsnek)* Most mit nézel, bazdmeg? Te is csak magaddal vagy elfoglalva. Forradalom, forradalom, négyszáz oldal, felgyullad. A faszod, az gyullad fel. Az én darabomban nincs semmi forradalmi. Emberekről szól! Érted? Hogy mi a fasz van az emberrel,

koffeinhuszár. Én nem értek a színházhoz, most kerültem be, de abban az egyben kurvára biztos vagyok, hogy a színház nem züfec! Tudod, mi a baj veled, Foma? Hogy te már megvalósítod magad, a nagy öreg ellenségeid meg még mindig megvalósítják magukat. *(Bombardovnak)* Most kurvára ne szólj bele! Monologizálok! Lehet, hogy unalmas, meg hogy nem reflektálok magamra elégszer, de legalább nem rohadtam bele huszonöt évesen a cinizmusba! És nem is fogok! Ennek a darabnak nem lesz boldog vége! Ez egy szar darab. Szomorú. Tragikus, mint a faszom. De írókat át, nyugodtan. Én egy betűt ki nem húzok belőle. Mert ez a darab én vagyok. És ha ennek jó vége lesz, én öngyilkos leszek.

SZTRIZS Na. Erről van szó. Like. Kurvajó. Egy szót nem tudnék kihúzni.

BOMBARDOV Megcsípted.

SZTRIZS *(Bombardovnak)* Bocs, kurvabocs. De ez nagyon mellé ment.

BOMBARDOV Micsoda?

SZTRIZS *(Makszudovot mutogatja)* Mihail. A Fecske. Foma Sztrizs. Heló.

BOMBARDOV Neee.

MAKSZUDOV Miről maradtam le?

BOMBARDOV Meredek, Foma, nem egóból mondom.

SZTRIZS Lesz. A Fecske. Fölhegesztjük. És te leszel benne a sztár.

MAKSZUDOV Nem érted, Foma, hogy nem húzok ki semmit?

SZTRIZS Nem kell. Öngyilkos leszel. Öngyilkos leszel. Kurvajó.

BOMBARDOV Foma azt mondja, megcsináljuk az eredetit. Ahogy azt te megírtad. Úgy, hogy te játszod Mihailt.

MAKSZUDOV De Iván Vasziljevics nem engedi.

BOMBARDOV Hát ez az...

SZTRIZS Fű alatt. Sutyiba. Pince. Bor. Stúdió. Kis barlang. Titokban. Minden. Egy lapon.

BOMBARDOV Éjszakai műszak. Simán megcsináljuk. Viccelek. Iebukunk, akkor nem lesz. Meg kirúgnak. Meg három év kényszermunka. ááhh vágjunk bele.

SZTRIZS Kösz, kurvajó, kurvakösz és nagyon kellesz!

MAKSZUDOV Most komolyan mondjátok, hogy engedély nélkül...

SZTRIZS Egy fecske nem. De mi van, ha igen? Jön a nyár. Jön a nyár. Érzem, te hozod. Igazad volt. A nagy monológodban. Fúj kompromisszum. Rab gondolat. Rendszer. Avitt. Poros. Ne dőlj be neki! És akkor bedől! Ki az az Iván Vasziljevics? Bazdmeg. Múzeumigazgató. Én színházat csinállok. Te? Nem? Semmi? Tedd fel a kezed, ha velem vagy! Kurvajó.

MAKSZUDOV Ez így működhet? *(feszült csend, Sztrizs és Bombardov sokatmondóan néz Makszudovra)* Hegesszük baszki!

SZTRIZS Kurvajó. Tanuld meg. Első jelenet. Rap zene. Kritikus. Pár mondat.

MAKSZUDOV De hát... Bombardov nem jobb Mihail?

BOMBARDOV De. Ezért te játszod.

SZTRIZS Nem játszod. Te vagy Mihail. Fától az erdőt. Bazdmeg. NEM baj, szövegkönyv, hat példányba, kellene fog ma estére!

MAKSZUDOV Iván Vasziljevics elvette tőlem a szövegkönyveket.

SZTRIZS Kilopatom az irodájából. Csináltam már ilyet. Kiskapuk. Kurvajó. Éjszaka. Portás elalszik. Várd meg. Kljukvin. Fogyi. "Feleségem van." Tudod. Aztán négyet kopogsz. Nem hármat. Négyet. Stúdióban. Jelszó: "A nyers akarat, a ravaszság, a vakmerőség, a szerelem és az erő ezer és ezer kincsét tékozoltuk már el; elhajigáltuk őket türelmetlenül, dühödten, anélkül, hogy értékeltük volna, anélkül, hogy tétováztunk volna, anélkül, hogy megpihentünk volna, lélekszakadva... Nézzetek ránk: Még nem vagyunk kimerültek! Szíveinkben semmi fáradságot nem érzünk, mert a tűz, a gyűlölet és a sebesség táplálja őket!... Csodálkoztok rajta?... Pedig logikus, mert ti arra sem emlékeztek, hogy éltetek. Kiegyenesedve a világ tetején még egyszer odahajítjuk kihívásunkat a csillagokhoz!" Megvan?

HÁRMAN *elismétlik.*

SZTRIZS Kurvajó. Zabra zebra!

BOMBARDOV Hali!

XVII. jelenet - Joszif

JESSIE *(érkezik, telefonál)* Ja, akkor az a baj! Le kell reszelni előtte. Igen... Igen... És utána rá a mascarponét. Aha. Húsz perc a sütőben. Néha ránézel... A titok nyitja a brokkoli, vagy ne legyen a nevem Jessie! Á, itt van! Akkor adom. *(Makszudovnak)* Magát keresi. *(a telefonba)* Szia, szia! Átadom, nektek is! *(nyújtja a telefont Makszudovnak)* Elveszed, vagy mi van? *(Makszudov elveszi, Jessie kimegy)*

MAKSZUDOV Hallo!

JOSZIF Á, Makszudov elvtárs! Nem zavarom? Van rám egy perce?

MAKSZUDOV Kihez van szerencsém?

JOSZIF Hát az hagyján, de nekem kihez van szerencsém! A nagy író!

MAKSZUDOV Bocsánat, honnan ismerjük egymást?

JOSZIF Jajj, hát nem olyan nagy ez a mi kis szovjet birodalmunk. A magafajta íróknak gyorsan terjed a híre. A nevem Jozsif. Hogy van ma?

MAKSZUDOV Kicsit hosszú...

JOSZIF És mikor láthatom a darabját?

MAKSZUDOV Tessék?

JOSZIF Egy fecske nem, avagy egy bolond százat. Iván Vasziljevics meghívott.

MAKSZUDOV Ó, sajnos elmarad a bemutató.

JOSZIF És miért, ha szabad érdeklődnöm?

MAKSZUDOV Mondjuk úgy, hogy nézeteltérésem volt Iván Vasziljevicssel.

JOSZIF Nem tetszik a rendszer, ugye?

MAKSZUDOV Most, hogy így már megismertem a rendszert, a lehető legnagyobb nyugalommal mondhatom önnek, hogy...

MOLOTOV Sztálin elvtárs, előmelegítettük a sütőt!

JOSZIF Egy pillanat, éppen Makszudov elvtárral beszélgetünk a bolsevizmus hiányosságairól. Itt vagyok, ragyogok! Szóval hogy van ez a rendszerrel? Hallo! Hallo! Ott van még?

MAKSZUDOV Igen.

JOSZIF Nos?

MAKSZUDOV Én... ööö...

JOSZIF Felismert, mi? Zavarban van? Halálosan megijedt, ugye? Attól, hogy Sztálin vagyok, még elmondhatja a véleményét.

MAKSZUDOV Semmi bajom nincs a rendszerrel.

JOSZIF Ez így már nem ér. Ezt most csak azért mondja, mert Sztálin vagyok. Jajj, velem már senki sem őszinte.

MAKSZUDOV Bocsánat. Igazából... vannak bajok...

JOSZIF Igen? Lazítson, nincs rossz válasz. Na jó, ide figyeljen! Mindent tudok. Ha elfogad tőlem egy jó tanácsot, ne kezdjen el próbálni Foma Sztrizzsel! Gondolom nem szeretné, ha véletlenül meglátogatnánk a feleségét...

MAKSZUDOV Nekem nincs feleségem.

JOSZIF Akkor a kedves fiát!

MAKSZUDOV Nincs fiam.

JOSZIF Jó. De érte, mire célzok.

MAKSZUDOV Értem.

- JOSZIF Nézze, maga egy kitűnő drámaíró. Szükségünk van magára. Visszamegy Iván Vasziljevicshez. Átdolgozza a darabot úgy, ahogyan kérte. A jövőben pedig számtalan drámájával fogja építeni a szocializmus szkénéjét. Most ezt csak, mint ötletet mondom magának. Elvégre a politika ne szóljon bele a színház életébe! Szóval csak annyira vegyen komolyan, amennyire engem komolyan lehet venni. Azt azért zárójelben megjegyezném, hogy nagyon sok barátom van a Független Színházban. Ezer szemmel figyelem magát. És ne vakarja a fejét! Tegye, amit tennie kell!
- MAKSZUDOV Én nem vagyok színházi ember... Csak kérem hadd menjek haza!
- JOSZIF Ezt nem hiszem el. Jó, akkor tessék. Hidegvérrel kivégeztetem magát. Jégcsákánnyal fogják szétverni a fejét, amikor nem figyel oda. Álmában fojtják meg, ha ellenszegül. Most kellett ez? Nem értem, miért nem értenek maguk a szép szóból. Olyan szép lenne ez az ország, ha odafigyelnénk egymásra! Na... Maga szerint milyen bor illik a csőben sült mascarponés brokkoli mellé?
- MAKSZUDOV Fehér?
- JOSZIF Nem. Vörös. *(leteszi.)*

Makszudov keresi a pisztolyát. Sztrizs berohan a takarásból, ad neki egyet. Szinte fejbőlövi magát, amikor...

XVII. jelenet - LEGYEN MÁR VÉGE!

Iván elkezd tapsolni a nézőtér felől. Makszudov nem lövi fejbe magát mégsem. Sztrizs előbukkan.

- IVÁN Annyi, hogy nem lövi főbe magát. Fügöny. Pjotr! Gyertek be! *(bejönnek Ljudmillával)* Ippolit?
- BOMBARDOV Lement a büfébe. Szóljak neki?
- IVÁN Nem kell. *(köszön Ljudmillának)* Jól van, szép munka. Mióta csináljátok? Hm? Foma?
- SZTRIZS Másfél. Másfél hónap.
- IVÁN Másfél hónap. Na. És hogy volt? Mondjátok! Én nemet mondtam. És aztán? Mentetek sírni Arisztarh Platonovicshoz? Kétezer kilométerről könnyű nagyvonalúnak lenni. Nem ő tartja a hátát. Nem őt viszik el, ha ezt bemutatjátok.
- SZTRIZS Nem mentünk sírni Arisztarh Platonovicshoz.
- IVÁN Hanem.
- MAKSZUDOV Meg akartuk csinálni az eredetit. Senki nem adott volna engedélyt, úgyhogy nem is kértünk.

IVÁN

A társulattal beszélgetek és nem magával. *(Csend.)* Mi? Kedveseim. Egyszerűen nem fér a fejembe, hogy mi visz rá értelmes fiatalembereket egy ilyen felelőtlen tetre. Szerintetek miért mondtam azt, hogy ez a darab így, ebben a formában nem kerülhet színpadra? Foma? Nőjtek már fel! Kicsit realisabban kéne gondolkodni! Tudni kéne különbséget tenni bátorság és vakmerőség között! Ezekben az időkben vezetni egy színházat bátorság. Nem számolva a következményekkel felelőtlenül pocskondiázni mindent, ami éppen nem tetszik, az pedig vakmerőség. És most nem a sértettség beszél belőlem. Értem a szándékot. Tényleg nem működik úgy ez a színház, ahogyan működhetne. Ippolit is remek paródiát csinált belőlem. De nem ez a lényeg. Mit vártok ettől az előadástól? Hm? Foma. Tényleg érdekel. Most lement volna a főpróba és holnap este bemutatatok volna egy pincében. Mondjuk. Megnézte volna húsz-harminc ember, akiket meghívtok titokban. Zömmel ismerősök, nehogy valaki köpjön. Aztán megisztok egy pohár bort, mélységesen egyetértetek. És aztán? Másnapra megdől a Szovjetúnió? Megváltozik bármi is? Ennek hatására hamarabb kapjuk meg a támogatást, hogy kifizethessünk benneteket? Kibékülünk Arisztarh Platonoviccsal? Az meg sem fordul a fejetekben, hogy veszélybe sodorjátok az egész színházat és mindnyájunk megélhetését. Az életünket. Öncélúan gúnyolódni Sztálinnal. Káromkodni. Orosz színpadon. Gyerekek... Ez valami bődületes hozzá nem értés. Valami érthetetlen dilettantizmus, ami itt munkálkodik a fejekben. Ez a színház munkalehetőséget ad nektek. Ebben a színházban generációk tanulták meg a szakmát. Még semmit nem tudtok a színházzal. Elolvastatok három Molière-darabot és máris kritizáljátok az egész drámairodalmat. Hány Shakespeare drámát rendeztél meg életedben, Foma? Nem értem, mit akartok? Miben hisztek? *(Csend.)* Na, ugye. Akkor a következőt fogjuk csinálni. Bemutatjuk a darabját. A szöveget átdolgozzuk annak rendje-módja szerint. A bemutató a nagyszínpadon lesz. A darabot én rendezem, Foma lesz a rendezőasszisztensem. Bombardov, te játszod Mihailt. Ljudmilla... *(Makszudovhoz)* Magára is szükség lesz a szöveg átdolgozásához. Minden változtatást végre fog hajtani a szerződés értelmében. Mihail nem lesz öngyilkos. *(elindul, ránéz a függönyre)* Ez meg kuka. Munkára, egy, kettő.

Sztrizs összeszedi a telefont, kimegy utána. Ljudmilla sírva el, Bombardov Makszudovra néz, lassan ő is kimegy.

XVIII. jelenet - RUDOLFI VISSZATÉR

RUDOLFI

(a közönséghez) Szép estét, jó estét, sziasztok. Üdvözetem! Elbúcsúzni jöttem.

MAKSZUDOV Tessék?

RUDOLFI Kitisztult az elmém.

MAKSZUDOV Az elméje.

RUDOLFI Biztosan észrevette, hogy néha furcsán viselkedtem.

MAKSZUDOV Volt rá példa, igen.

RUDOLFI De ennek vége. Már nem viselkedek furcsán. Igazam volt!

MAKSZUDOV Miben?

RUDOLFI Emlékszik? Amikor elköszöntünk egymástól, én elmentem. És miközben mentem, hirtelen megvilágosodott előttem minden. Teljes sötétség borult rám. Azt hittem, ez a vég. Meghalsz, Ilja, mert bevégeztetett. Túl sokat tudsz. És ekkor tudja, mi történt?

MAKSZUDOV Mi történt?

RUDOLFI Belemarkoltam a sötétségbe, és függöny volt.

MAKSZUDOV És?

RUDOLFI Most még nem hisz nekem. Én se hinnék magamnak a helyemben. Ha ezt az egészet megírja egy színdarabban, ne higgyen magamnak a helyemben, nyugodtan. De megvan a végső bizonyíték.

MAKSZUDOV Mire?

RUDOLFI Nos? Nem lát rajtam valami furcsát? Nem? Ez itt ruha.

MAKSZUDOV Ez itt ruha.

RUDOLFI Ez itt civil ruha. Felöltöztem.

MAKSZUDOV Miért állok szóba magával?

RUDOLFI Megtaláltam, ami végig ott volt. A függönyök mögött. Nem tudhattuk. Honnan is tudhattuk volna? De ott volt. És én rátaláltam.

MAKSZUDOV Mire talált rá, Rudolfi úr?

RUDOLFI Az öltözőre.

MAKSZUDOV Maga talált egy öltözőt egy színházban. Fasza.

RUDOLFI Ez az egész, amiben vagyunk, nem létezik. Ezt valaki megírta. Figyeljen, ez egy színdarab. Színészekkel. Lámpákkal. Függönnyel. Öltözővel. És nézőkkel. Ne mondjon semmit. Tudom, különös ezt

hallani. Például itt vannak ezek a nézők, ők is jöttek valahonnan. Nekik van életük. Nem úgy, mint nekünk. Megírt szerepek vagyunk. Biztosan van valahol egy drámaíró, aki ezt kitalálta. Magát is. Engem is. Mindenkit. Nézi, ahogyan létezőnk egy párhuzamos valóságban. Az ő rendszerében. Ami az ő fejéből pattant ki. És én most fogom magam és úgy döntök, hogy kiszállok. Mert mindez csak döntés kérdése. Hogy az ember észreveszi-e, hogy amiben él, az nem a valóság. Ez a lényeg. Talán egyszer majd maguk, megírt, színházi szerepek is...

MAKSZUDOV Emberek. Emberek vagyunk.

RUDOLFI Talán egyszer majd maguk, színházi emberek is meglátják a kiutat. A fényt a kaotikus útvesztő végén. Hogy ezt az egészet abba lehet hagyni. Mert ez nem vicces. Maga talán még nem felejtette el, hogy kicsoda. Nem kötelező ebben részt venni. Ne várja meg, amíg eggyé válik a szereppel! Most megölelem. *(ölelés)* Látja ott azt az ajtót?

MAKSZUDOV Ott nincs ajtó.

RUDOLFI *(megértően mosolyog)* Hát persze. Az a színház ajtaja. És én most kimegyek rajta. Maga jó ember. Ne hagyja magát!

Rudolfi elképesztő teátrálisan – vagy nem – kimegy a teremből. Makszudov nem érti, hová ment, egyre csak nézi. Majd egy pillanatra, mintha észrevenné az ajtót. Aztán a nézőket is, és szép lassan összeáll a fejében minden. Lassan lemegy a fény, Makszudov meghajol. Sötét.